

ยุทธศาสตร์กระทรวง
การพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ 20 ปี
(พ.ศ. 2561 - 2580)

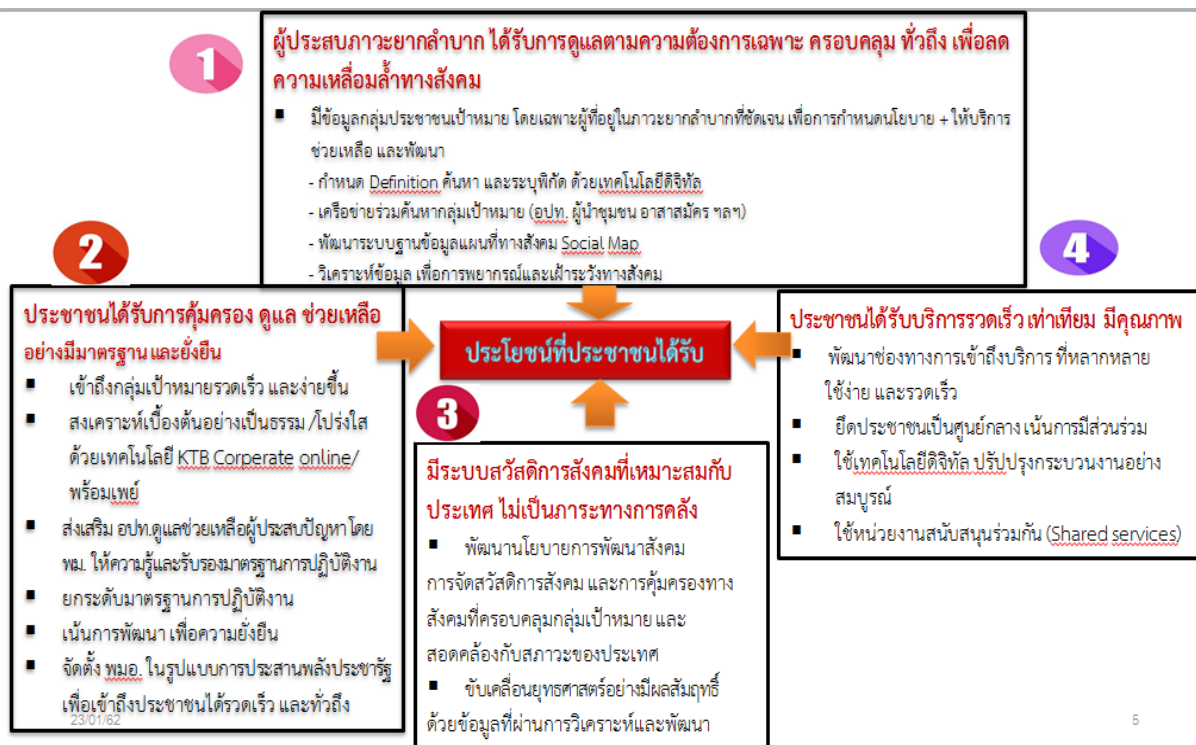
ส่วนที่ 1 หลักการในการจัดทำยุทธศาสตร์กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ 20 ปี (พ.ศ. 2561 – 2580)

ยุทธศาสตร์กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ 20 ปี (พ.ศ. 2561 – 2580) เป็นกรอบแนวทางการทำงานของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ที่มุ่งยกระดับไปสู่การเป็นองค์กรภาครัฐที่มีศักยภาพสูงและเป็นองค์กรหลักในการกำหนดนโยบายสังคม โดยมีเป้าหมายที่จะพัฒนาคนให้มีศักยภาพและมีความมั่นคงในชีวิต รวมถึงสร้างสังคมแห่งโอกาสและมีความเท่าเทียมกัน ซึ่งสอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาระยะยาว ของยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 -2580) ที่กำหนดให้ประเทศไทยเป็นประเทศที่พัฒนาแล้วและสอดคล้องกับการพัฒนาในระดับสากลที่ประเทศไทยจะต้องดำเนินการเพื่อบรรลุเป้าหมาย โดยมีหลักการสำคัญของยุทธศาสตร์ฯ ดังนี้

1. ความสอดคล้องระหว่างการพัฒนาในระดับประเทศและยุทธศาสตร์กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ การจัดทำยุทธศาสตร์กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ 20 ปี (พ.ศ. 2561 – 2580) ได้คำนึงถึงทิศทางการพัฒนาและกรอบการดำเนินงานทั้งจากภายนอกตั้งแต่ระดับโลกไปจนถึงระดับภูมิภาค ซึ่งได้มีการขับเคลื่อนงานผ่านอนุสัญญา พันธกรณีและกรอบทางนโยบายและทางกฎหมายที่จะนำไปสู่การตอบสนองเป้าหมายที่เป็นสากล ได้แก่ เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนที่จะต้องบรรลุภายในปี พ.ศ. 2573 ซึ่งเป้าหมายที่มีความเกี่ยวข้องกับพันธกิจของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (พม.) ได้แก่ เป้าหมาย 1 จัดความยากจน เป้าหมาย 2 ขจัดความอดอยาก สร้างความมั่นคงทางอาหาร เป้าหมาย 3 ส่งเสริมความเป็นอยู่ที่ดีของทุกคน เป้าหมาย 4 ส่งเสริมโอกาสในการเรียนรู้ เป้าหมาย 5 สร้างความเท่าเทียมทางเพศสตรีและเด็กหญิงทุกคน เป้าหมาย 6 จัดการน้ำอย่างยั่งยืนและพร้อมใช้สำหรับทุกคน เป้าหมาย 8 ส่งเสริมการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่ยั่งยืน เป้าหมาย 10 ลดความเหลื่อมล้ำ และเป้าหมาย 11 สร้างเมืองและการตั้งถิ่นฐานที่ปลอดภัย รวมถึงแผนงานประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน 2025 ซึ่ง พม. เป็นหน่วยงานรับผิดชอบหลักในองค์กรอาเซียนเฉพาะสาขาด้านสตรี ด้านสวัสดิการสังคมและการพัฒนา ด้านเยาวชน และด้านสิทธิสตรีและเด็ก ขณะเดียวกันยังทำหน้าที่เป็นหน่วยงานสนับสนุนในองค์กรอาเซียนเฉพาะสาขานอกเหนือจากสาขาข้างต้น อาทิ การศึกษา สาธารณสุข และสิ่งแวดล้อม เป็นต้น นอกจากนี้ กรอบแนวทางของยุทธศาสตร์ฯ ยังสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 -2580) แผนการปฏิรูปประเทศด้านสังคมและแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ โดยได้กำหนดช่วงเวลาการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ฯ ให้อยู่ในระยะเดียวกัน รวมถึงกำหนดประเด็นการขับเคลื่อนและการผลักดันนโยบายทางสังคม และตัวชี้วัดความสำเร็จของยุทธศาสตร์ฯ ที่คำนึงถึงความสอดคล้องเชิงยุทธศาสตร์และรองรับการเปลี่ยนแปลงของสังคมทุกมิติในอนาคต

2. กรอบแนวคิดการปฏิรูปกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

3. กรอบแนวคิดการคุ้มครองทางสังคม กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ มีภารกิจหลักในการสร้างสังคมไทยให้เป็นสังคมที่ทุกคนมีโอกาสได้รับการพัฒนาศักยภาพอย่างเท่าเทียมกัน มีความมั่นคงในชีวิต และมีคุณภาพชีวิตที่ดีตามความจำเป็นขั้นพื้นฐานบนสิทธิพลเมืองและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ยุทธศาสตร์กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ 20 ปี (พ.ศ. 2561 - 2580) จึงให้ความสำคัญกับการผลักดันนโยบายหรือมาตรการที่มีความเหมาะสมกับคนทุกกลุ่ม ทั้งประชาชนทั่วไปและประชาชนที่มีปัญหาหรือความต้องการเฉพาะบนพื้นฐานสิทธิ และได้นำหลักการคุ้มครองทางสังคมมาเป็นกรอบการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์นี้ ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายสังคมโลกและเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน เป้าหมายย่อยที่ 1.3 ที่จะต้องจัดให้มีมาตรการและระบบการคุ้มครองทางสังคมของประเทศที่เหมาะสมและครอบคลุมทุกคนและทุกกลุ่ม โดยเฉพาะกลุ่มคนยากจนและเปราะบาง ภายในปี พ.ศ. 2573 อีกทั้งยังสนับสนุนให้นำไปสู่การบรรลุเป้าหมายอื่นๆ ที่มีความเกี่ยวข้องอีกด้วย ทั้งนี้ ยุทธศาสตร์กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ 20 ปี (พ.ศ. 2561 - 2580) จะให้ความสำคัญกับการสนับสนุนการพัฒนาศักยภาพของคนและการสร้างรายได้ (Promotion) และการเปลี่ยนแปลงทางโครงสร้าง (Transformative) เพื่อลดความเหลื่อมล้ำ โดยมุ่งเน้นการเสริมพลังและการให้ความสำคัญกับสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม เพื่อนำไปสู่การยกระดับหรือขยายหลักประกันด้านการคุ้มครองทางสังคมขั้นพื้นฐานให้มีความครอบคลุมและเพียงพอที่จะสามารถให้ทุกคนดำรงชีวิตได้อย่างมีคุณภาพ ขณะเดียวกันการออกแบบมาตรการการคุ้มครองทางสังคมในรูปแบบต่างๆ ภายใต้ยุทธศาสตร์การพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ 20 ปี (พ.ศ. 2561 -2580) จะคำนึงถึงที่มาของงบประมาณและความยั่งยืนทางการคลังของประเทศ เพื่อให้การดำเนินนโยบายหรือมาตรการภายใต้ยุทธศาสตร์กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ 20 ปี (พ.ศ. 2561 -2580) เกิดความคุ้มค่าและมีประสิทธิภาพสูงสุด

การคุ้มครองทางสังคม (Social Protection) :

For the poor/ vulnerable
(Described as social assistance/social safety net)

Address the welfare impacts of shocks/ life events of different types for all citizens

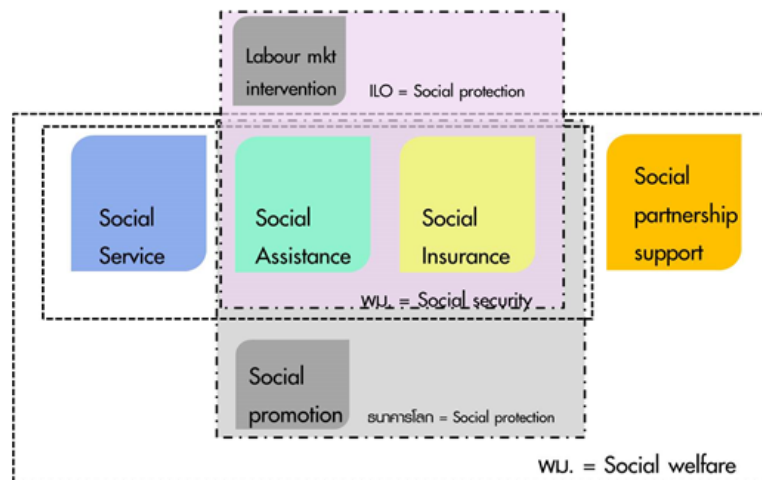

Emphasize on human capital and access to productive work

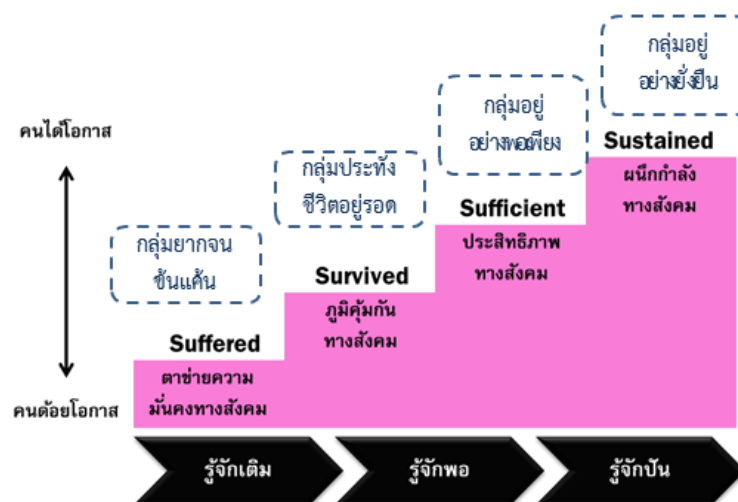
ที่มา : World Bank

การคุ้มครองทางสังคมในมิติต่างๆ

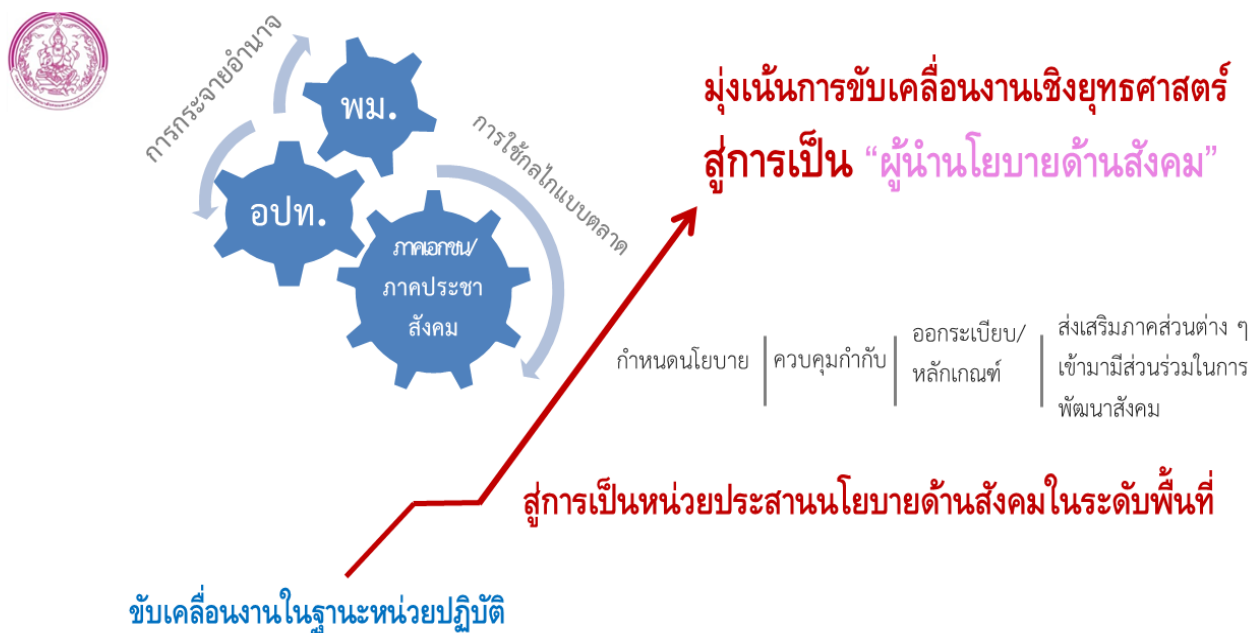
ที่มา : สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

กรอบการพัฒนาสังคมและพัฒนาคุณภาพชีวิต

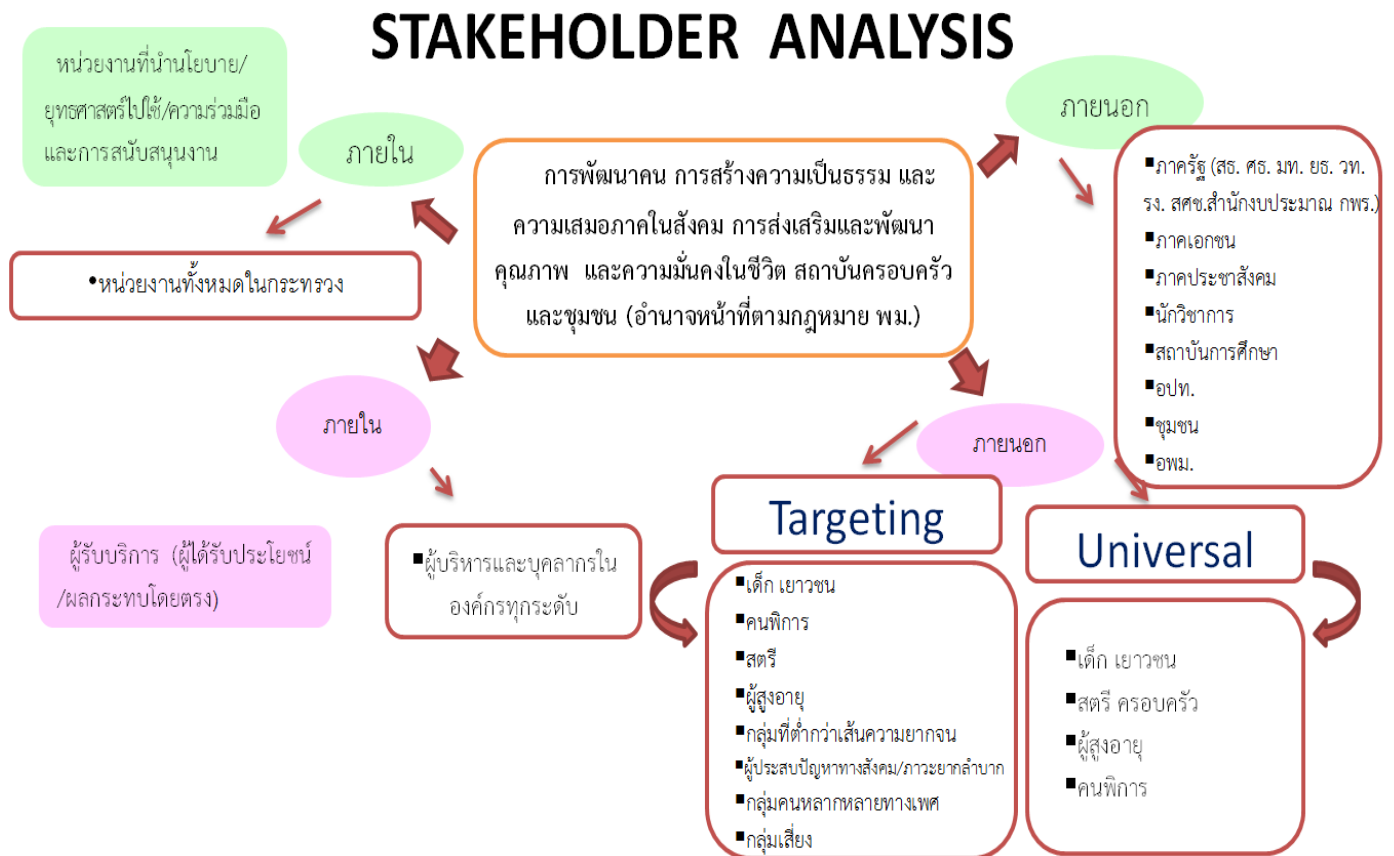

ที่มา : รายงานฉบับสมบูรณ์โครงการจัดท่ายุทธศาสตร์ พ.ศ. 2560 - 2564

4. บทบาทของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์และการปรับเปลี่ยนทิศทางการทำงาน การปฏิรูปกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์เพื่อยกระดับองค์กรให้เป็นผู้นำทางสังคมจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการทบทวนและปรับบทบาทองค์กรให้ชัดเจนยิ่งขึ้น โดยยุทธศาสตร์กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ 20 ปี (พ.ศ. 2561 -2580) ได้กำหนดบทบาทจากเดิมที่มุ่งเน้นการทำงานในฐานะผู้จัดการสังคมและการดูแลและจัดการรายกรณี มาเป็นหน่วยงานหลักในการวางแผนและจัดทำยุทธศาสตร์การพัฒนาสังคม (Strategy Unit) และหน่วยงานวิเคราะห์ข้อมูลและเฝ้าระวังสถานการณ์ทางสังคม (Intelligence Unit) ที่มีประสิทธิภาพ ทันต่อการเปลี่ยนแปลง โดยเพิ่มภารกิจขับเคลื่อนงานระดับมหภาค อาทิ การผลักดันนโยบายมาตรการ นวัตกรรมและมาตรฐานที่นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้างสังคม การกำหนดทิศทางการพัฒนาสังคมของประเทศและระดับภูมิภาค การประสานหน่วยงานภายในและนอกประเทศเพื่อเป็นหุ้นส่วนการพัฒนาสังคม เป็นต้น ทั้งนี้ ยุทธศาสตร์ได้กำหนดแนวทางการพัฒนากระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ให้เป็นองค์กรที่มีศักยภาพสูงและเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ครอบคลุมด้านบุคลากร โครงสร้างพื้นฐานและการบริหารจัดการองค์กรที่ทันสมัยและมีความคล่องตัว ขณะเดียวกัน ได้ให้ความสำคัญกับการถ่ายโอนภารกิจทำให้บริการในรูปแบบที่หลากหลายให้แก่กลไกที่มีศักยภาพ อาทิ การกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และการสร้างความร่วมมือทางสังคมกับภาคเอกชนและภาคประชาสังคมเพื่อร่วมลงทุนพัฒนาสังคม เป็นต้น

5. การวิเคราะห์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholder Analysis)

ส่วนที่ 2 สถานการณ์และแนวโน้มด้านสังคม

1. ประเทศไทยจะเป็นสังคมสูงวัยระดับสุดยอด (Super aged society) ส่งผลต่อการงบประมาณในการจัดสวัสดิการและการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ โดยจะมีการลดลงของภาวะการเกิด จากปีละ 6.5 แสนคน ในปี 2563 ลดลงเหลือปีละ 5.3 แสนคน ในปี 2579 และอัตราเจริญพันธุ์รวมหรือจำนวนบุตรเฉลี่ยต่อสตรีหนึ่งคนตลอดวัยเจริญพันธุ์ จะลดลงจาก 1.55 ในปี 2563 เหลือเพียง 1.36 ในปี 2578 ขณะที่ประชากรไทยจะมีอายุยืนยาวขึ้น เนื่องจากปัจจัยและบริบทแวดล้อมที่ส่งเสริมและสนับสนุนให้คนไทยมีอายุคาดเฉลี่ยยืนยาวขึ้น ทั้งนี้ จำนวนประชากรไทยจะเพิ่มขึ้นสูงสุดในปี 2569 และหลังจากนั้นจะเริ่มลดลง โดยเฉพาะในวัยเด็ก วัยแรงงาน และอาจนำไปสู่การเกิดภาวะขาดแคลนแรงงาน แต่วัยผู้สูงอายุเพิ่มขึ้นอย่างมาก และในปี 2574 ประเทศไทยจะเป็นสังคมสูงวัยระดับสุดยอด ซึ่งจะมีประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไป เพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 28¹ ของประชากรทั้งประเทศ ส่งผลกระทบต่อการพัฒนา อาทิ การลดลงของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (GDP) การลดลงของการจัดเก็บภาษีเงินได้และการลดรายได้ประชากร การออมและการลงทุน อีกทั้งยังส่งผลต่อการเพิ่มขึ้นของค่าใช้จ่ายบำนาญบำเหน็จบำนาญ ค่าใช้จ่ายด้านสุขภาพและงบประมาณในการจัดสวัสดิการสังคมให้แก่ผู้สูงอายุ โดยในปี 2568 จะใช้งบประมาณภาครัฐประมาณ 3.62 แสนล้านบาท และจะเพิ่มขึ้นเป็น 4.78 แสนล้านบาท ในปี 2578² ซึ่งจะกระทบต่อเสถียรภาพทางการคลังในระยะยาว

2. ความเหลื่อมล้ำยังเป็นความท้าทายสำคัญในการพัฒนาคนและสังคม และจำเป็นต้องมีการพัฒนาการคุ้มครองทางสังคมขั้นพื้นฐานให้ครอบคลุมและมีประสิทธิภาพ สถานการณ์ความยากจนของประเทศไทยดีขึ้นจำนวนคนจนลดลง แต่ความเหลื่อมล้ำในสังคมยังคงกว้าง โดยพบว่า ความเหลื่อมล้ำระหว่างคนจนและคนชั้นกลางคือ ทุนมนุษย์ ความเหลื่อมล้ำระหว่างคนชั้นกลางและคนรวย คือ ทุนทรัพย์ และความเหลื่อมล้ำระหว่างคนจนและคนรวย คือ ทุนทรัพย์และทุนมนุษย์³ ทั้งนี้ ปี 2560 ความเหลื่อมล้ำด้านรายได้ระหว่างกลุ่มคนรวยที่สุดกับกลุ่มคนจนที่สุดแตกต่างกัน 19.29 เท่า⁴ ซึ่งปัจจัยที่เป็นสาเหตุของความเหลื่อมล้ำด้านรายได้ คือ โครงสร้างการทำงาน โดยเฉพาะแรงงานในภาคเกษตรกรรมที่ได้รับค่าจ้างต่ำโดยตลอด และระดับการศึกษา ทั้งนี้ กลุ่มคนยากจนที่สุดยังต้องพึ่งพาเงินอุดหนุนจากภาครัฐและสมาชิกในครอบครัว ขณะที่กลุ่มคนรวยที่สุดมีรายได้จากการทำธุรกิจ สำหรับความเหลื่อมล้ำด้านรายจ่ายเพื่อการบริโภคมีแนวโน้มลดลง แต่ครัวเรือนยากจนที่สุดกลับมีสัดส่วนค่าใช้จ่ายเพื่อการเดินทางสูงกว่าคนรวย ความเหลื่อมล้ำด้านสวัสดิการสังคม ประเทศไทยมีการพัฒนาความคุ้มครองทางสังคมและประสบความสำเร็จในการจัดให้มีระบบประกันสุขภาพถ้วนหน้า (Universal health coverage) การดูแลผู้สูงอายุผ่านการจ่ายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ (Universal pension coverage) และการจ่ายเงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดู

¹ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, การคาดประมาณประชากรของประเทศไทย พ.ศ. 2553 – 2583, 2556.

² ข้อมูลประมาณการจากสำนักงานงบประมาณ

³ สมชัย จิตสุชน, รายงานการวิจัยความเหลื่อมล้ำในสังคมไทย: แนวโน้ม นโยบาย และแนวทางขับเคลื่อนนโยบาย โดยสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทยและธนาคารแห่งประเทศไทย, 2558.

⁴ ประเทศกลุ่ม OECD มีความแตกต่างด้านรายได้ระหว่างกลุ่มคนรวยที่สุดกับกลุ่มคนจนที่สุด 8.52 เท่า

เด็กแรกเกิด (Child allowance)⁵ ซึ่งครอบคลุมกลุ่มที่ต้องการการดูแลเป็นพิเศษ และพบว่า ไม่มีความเหลื่อมล้ำในด้านโอกาสการเข้าถึงเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุและผู้พิการ อีกทั้งพบว่า เด็กแรกเกิดในครัวเรือนยากจนที่ได้รับเงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิดมีภาวะโภชนาการที่สูงกว่าเด็กที่ไม่ได้รับการอุดหนุนและเข้าถึงบริการหลังคลอด⁶ อย่างไรก็ตามถึงแม้ระบบการคุ้มครองทางสังคมในประเทศไทยมีความก้าวหน้าเป็นอย่างมาก แต่ยังคงมีช่องว่างเชิงนโยบาย อาทิ มาตรการลาคลอดบุตรที่ไม่สอดคล้องกับการส่งเสริมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่และการเพิ่มบทบาทของบิดาในการเลี้ยงดูบุตร มาตรการที่เอื้อครอบครัวยุคใหม่ในการดูแลผู้สูงอายุอย่างมีคุณภาพ ระบบการดูแลผู้สูงอายุระยะยาวที่ยังไม่ครอบคลุมการต้นทุนการดูแลภายในบ้านหรือการช่วยเหลือ/สนับสนุนผู้ดูแลแบบไม่เป็นทางการและมีรอยต่อระหว่างการดูแลระยะกลาง เป็นต้น รวมถึงยังขาดกฎหมายรองรับโครงการการคุ้มครองทางสังคม ทำให้การดำเนินนโยบายขาดความต่อเนื่อง นอกจากนี้ ยังต้องให้ความสำคัญกับการผลักดันมาตรการเพื่อลดความเหลื่อมล้ำในแนวนราบ (Horizontal inequality) ให้มากขึ้น ทั้งจากปัจจัยทางศาสนา ทางเชื้อชาติและสัญชาติ ทางเพศ และทางอายุ⁷ โดยเฉพาะเมื่อประเทศไทยเป็นสังคมสูงวัยระดับสุดยอดและมีการหลั่งไหลของแรงงานต่างด้าวเพิ่มขึ้น ขณะที่ความเข้มงวดของงบประมาณยังคงต้องให้ความสำคัญและคำนึงถึงความยั่งยืนและประสิทธิภาพของระบบคุ้มครองทางสังคมด้วย

3. การพัฒนาทางเทคโนโลยีดิจิทัลนำไปสู่โลกาภิวัตน์ดิจิทัล (Digital globalization) และการพลิกผันทางดิจิทัล (Digital disruption) ส่งผลต่อรูปแบบการใช้ชีวิตที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอและมีความสลับซับซ้อนมากขึ้น มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารอย่างรวดเร็วแบบไร้พรมแดน มีทักษะและอาชีพเกิดใหม่เพิ่มขึ้น รวมถึงการเปลี่ยนแปลงไปสู่การเป็นสังคมพหุวัฒนธรรม อย่างไรก็ตามพบว่า คนไทยยังไม่เห็นด้วยกับการรับแรงงานต่างด้าวเข้าทำงาน อีกทั้งมองว่าแรงงานต่างด้าวไม่ควรได้รับสิทธิตามกฎหมายแรงงานเท่ากับคนไทย⁸ สะท้อนให้เห็นถึงการขาดการยอมรับความแตกต่าง ความหลากหลายและการปรับตัวเป็นพลเมืองโลก (Cosmopolitanism) ซึ่งอาจนำไปสู่ความขัดแย้งใหม่ของสังคมไทยในอนาคต นอกจากนี้ ยังอาจก่อให้เกิดปัญหาสังคมรูปแบบใหม่ เช่น การว่างงานอันเป็นผลจากการนำปัญญาประดิษฐ์และระบบอัตโนมัติทดแทนแรงงานคน ปัญหาซึ่งเป็นผลกระทบจากก่อสร้างโครงการขนาดใหญ่หรือมาตรการของภาครัฐ การถูกกลั่นแกล้งหรือละเมิดทางออนไลน์ (Cyber bullying) การเข้าถึงไม่ถึงสารสนเทศและความรู้ (Digital divide) การใช้ชีวิตรับรู้ตลอดเวลา (Always-on lifestyle) ทำให้คนอยู่ในภาวะข้อมูลท่วมท้น (Infobesity) และนำไปสู่สภาวะผิดปกติทางการวิเคราะห์และการตัดสินใจ (Analysis

⁵ International Labour Organization, World Social Protection Report 2017 -19; Universal Social Protection to Achieve the Sustainable Goals, 2017.

⁶ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, รายงานการวิเคราะห์สถานการณ์ความยากจนและความเหลื่อมล้ำในประเทศไทย ปี 2560.

⁷ United Nations Development Programme, The Dynamics of Horizontal Inequalities, 2016 UNDP Human Development Report Think Price.

⁸ สถาบันวิจัยประชากรและสังคม, 2562. 'สังคมพหุวัฒนธรรม: คนไทยไปได้ไกลกว่านี้'. ประชากรและการพัฒนา. ปีที่ 39. ฉบับที่ 4.

paralysis)⁹ รวมถึงการที่คนมีสำนึกปัจเจกชนนิยมใหม่ (New individualism) ไม่ผูกกับระบบคุณค่าใดๆ ของสังคม และอาจนำไปสู่การกระทำความรุนแรง¹⁰ ต่อไปได้

4. การวางแผนพัฒนาเพื่อรองรับการขยายตัวของเมือง (Urbanization) ภายใต้วาระใหม่แห่งการพัฒนาเมืองปี 2593 จะมีประชากรเมืองทั่วโลกร้อยละ 68 โดยประเทศไทยจะมีประชากรที่อาศัยในเมืองคิดเป็นร้อยละ 70 ของประชากรทั้งหมด เพิ่มขึ้นจากปี 2561 ซึ่งอยู่ที่ร้อยละ 50 ของประชากรทั้งหมดเท่านั้น¹¹ ก่อให้เกิดความท้าทายด้านต่างๆ ได้แก่ การเจริญเติบโตของเมือง การเพิ่มขึ้นของชุมชนแออัดและการอยู่อาศัยอย่างไม่ถูกต้องตามกฎหมาย ปัญหาการจัดบริการ/สาธารณูปโภคของภาครัฐที่ไม่ทั่วถึง การวางแผนและจัดการผังเมืองที่ไม่เอื้อต่อการสร้างโอกาสแก่คนจน ปัญหาความเสื่อมโทรมของสิ่งแวดล้อม ปัญหาการจราจรติดขัด ปัญหาคนจนเมืองและความเหลื่อมล้ำทางสังคมและรายได้ ปัญหาการจ้างงาน รวมถึงการอพยพของแรงงานต่างด้าว เป็นต้น อีกทั้งยังส่งผลต่อรูปแบบครอบครัวและสัมพันธภาพในครอบครัว เนื่องจากไม่มีเวลาที่เพียงพอและเห็นดเห็น้อยจากการทำงานและการเดินทางในชีวิตประจำวัน¹² นอกจากนี้ ความหนาแน่นของประชากรส่งผลให้การอยู่อาศัยในรูปแบบแนวตั้ง (Vertical living) เพิ่มขึ้น ก่อให้เกิดความท้าทายใหม่ทางสังคม คือ การสร้างสำนึกร่วมแห่งความเป็นชุมชน (Sense of Community) การสูญเสียความเป็นชุมชนและความเชื่อมโยงทางสังคม¹³ ดังนั้น การพัฒนาจึงต้องให้ความสำคัญการเจริญเติบโตของเมืองและการลดความเหลื่อมล้ำในเมืองมากขึ้น และจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนรูปแบบ/กลไกการจัดบริการหรือสวัสดิการสังคมสำหรับทุกคนให้สอดคล้องกับความต้องการและวิถีชีวิตของคนเมือง ขณะเดียวกัน การเกิดที่ลดน้อยลงอาจส่งผลต่อการหดตัวของบางเมือง (Shrinking city) ในอนาคต ทำให้การจัดสิ่งอำนวยความสะดวกและบริการต่างๆ ในพื้นที่น้อยลงและอาจกระทบต่อการใช้ชีวิตประจำวันของผู้สูงอายุ

5. คุณภาพคนไทยดีขึ้น แต่ยังอยู่ในระดับที่ต่ำกว่าประเทศเพื่อนบ้าน โดยดัชนีการพัฒนามนุษย์ของประเทศไทย (Human Development Index: HDI) ของประเทศไทยในปี 2560 มีค่าอยู่ที่ 0.755 ซึ่งอยู่ในระดับ High Human Development อย่างไรก็ตาม ยังต่ำกว่าประเทศสิงคโปร์และมาเลเซีย ซึ่งมีค่าอยู่ที่ 0.932 และ 0.802 ตามลำดับ ขณะที่ดัชนีพัฒนามนุษย์ของประเทศไทยในปี 2561 (Human Capital Index: HCI) มีค่า 0.6 หรือเด็กไทยที่เกิดในปัจจุบันจะมีประสิทธิภาพประมาณ ร้อยละ 60 ของศักยภาพสูงสุด (Full Productivity) เท่านั้น

เด็กไทยมีพัฒนาการล่าช้าและมีโอกาสเสี่ยงจากภัยออนไลน์สูงกว่าค่าเฉลี่ยโลก โดยครอบครัวเป็นปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลกระทบต่อพัฒนาการ รวมถึงความฉลาดทางสติปัญญาและความฉลาดทางอารมณ์ของเด็ก ปี 2560 เด็กไทย

⁹ Renjith, R 2017, 'The effect of information overload in digital media news content', *Communication and Media Studies*, Vol. 6, No.1, pp. 73-85.

¹⁰ M.Garcia-Mainar, L. 2009. 'Contemporary Hollywood Crime Film and the New Individualism'. *European Journal of American Studies*.

¹¹ United Nations, *World Urbanization Prospects: The 2018 Revision [key facts]*. 2018.

¹² โครงการวิจัยครอบครัวไทยในเขตเมือง 2557, สถาบันอาร์แอลจี สำนักงานกองทุนสนับสนุนการส่งเสริมสุขภาพและสมาคมครอบครัวศึกษาแห่งประเทศไทย

¹³ Luna, J.2018,'Vertical cities in the age of hyper-urbanization', *Technology Magazine, Asian Outlook on Engineering and Technology*.

มีพัฒนาการล่าช้า คิดเป็นร้อยละ 21.4¹⁴ และในปี 2559 เด็กวัยเรียนมี IQ ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 98.2 สูงขึ้นกว่าปี 2554 ที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 94 ในปี 2554 (ระดับปกติ 90 – 110) ส่วน EQ ยังมีปัญหาในด้านการขาดความมุ่งมั่นและขาดทักษะในการแก้ไขปัญหา¹⁵ โดยเด็กในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีพัฒนาการล่าช้าและ IQ ต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานมากกว่าในภาคอื่นๆ นอกจากนี้พบว่า มีทารกเพียงร้อยละ 23.1¹⁶ เท่านั้นที่ได้กินนมแม่เพียงอย่างเดียวในช่วง 6 เดือนแรก โดยมีสาเหตุมาจากการต้องกลับไปทำงานของแม่ ทั้งนี้ ปัจจัยด้านครอบครัวและการเลี้ยงดู อาทิ ระดับการศึกษาและรายได้รวมถึงพฤติกรรมเลี้ยงดูของครอบครัว/ผู้เลี้ยงดูเด็ก ส่งผลต่อการส่งเสริมพัฒนาการและการพัฒนา IQ และ EQ ของเด็ก ซึ่งปัจจุบันพ่อแม่และผู้ดูแลเด็กยังขาดความรู้ ความเข้าใจในการเลี้ยงดูเด็กให้มีพัฒนาการเต็มศักยภาพ ขณะที่ในปี 2561 มาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติได้ถูกนำมาใช้เป็นมาตรฐานกลางในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กแรกเกิดถึงก่อนก่อนเข้าประถมศึกษา ทำให้การอบรมเลี้ยงดูและการส่งเสริมพัฒนาการเด็กระหว่างครอบครัวและสถานศึกษาขาดความสอดคล้องกัน นอกจากนี้ เด็กไทยยังขาดทักษะในการคัดกรองเนื้อหาที่สร้างสรรค์หรือเนื้อหาที่ไม่เหมาะสมในโลกออนไลน์ แสดงให้เห็นถึงการขาดความฉลาดทางดิจิทัล (Digital intelligence quotient: DQ) ประกอบกับการใช้เวลากับอินเทอร์เน็ตสูงและมีโอกาสเสี่ยงภัยจากออนไลน์มากกว่าค่าเฉลี่ยทั่วโลก¹⁷ ซึ่งจะยิ่งส่งผลต่อสติปัญญาและวุฒิภาวะของเด็กที่จะส่งต่อไปยังช่วงวัยอื่น

วัยแรงงานมีบทบาทสำคัญในการสร้างครอบครัวคุณภาพ และทำหน้าที่ผู้ดูแลแบบไม่เป็นทางการในการดูแลผู้สูงอายุในครอบครัวไปพร้อมกัน แต่ยังขาดการออมเพื่อวัยเกษียณ โดยผู้หญิงไทยวัยเจริญพันธุ์มีบุตรลดลง ซึ่งในปี 2557 มีจำนวนบุตรเฉลี่ย 1.6 คน และจะลดลงเหลือ 1.3 คน ภายในปี 2583¹⁸ ทั้งนี้ เหตุผลหลักที่ทำให้คนไทยมีบุตรน้อยลงคือ ภาระค่าใช้จ่ายที่สูงขึ้น ไม่มีเวลาที่เพียงพอในการดูแลบุตร ความก้าวหน้าในการทำงาน รวมถึงกลไกรัฐยังไม่เอื้อให้มีบุตรมากขึ้น นอกจากนี้ แม้ครอบครัวจะมีความพร้อมในการมีบุตร ก็มักอยู่ในวัยที่ตั้งครรภ์ได้ยากและจำเป็นต้องพึ่งเทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ (Assisted Reproductive Technology: ART) ซึ่งมีค่าใช้จ่ายสูง ขณะเดียวกัน วัยแรงงานยังต้องทำบทบาททับซ้อน (Sandwich roles) ในการเป็นพ่อแม่และการดูแลสมาชิกครอบครัวที่อยู่ในภาวะพึ่งพิง ซึ่งในปี 2560 สัดส่วนประชากรวัยทำงาน 1 คนต่อการดูแลผู้สูงอายุ 1 คนและวัยเด็ก 1 คน คิดเป็น 4:1:1 และภายในปี 2575 จะลดลงเหลือเพียง 2:1:1 ทั้งนี้ ผู้หญิงไทยยังคงรับภาระในการดูแลบ้านและครอบครัวมากกว่าผู้ชายตามแบบแผนดั้งเดิม แม้จะมีความรับผิดชอบในการออกไปทำงานนอกบ้าน นอกจากนี้ วัยแรงงานยังไม่ตระหนักในการเตรียมความพร้อมเป็นผู้สูงอายุ ขณะที่คนไทยออมในระดับต่ำ โดยเฉพาะการออมเพื่อวัยเกษียณ ทั้งนี้ อุปสรรคสำคัญที่ไม่สามารถออมเงินได้ โดยเฉพาะในกลุ่มที่มีรายได้น้อย คือ ไม่มีเงินเหลือไว้ออม ส่งผลต่อปัญหาทางเศรษฐกิจในครอบครัวและความเครียดที่เพิ่มขึ้น

¹⁴ รายงานประจำปี กรมอนามัย ปี 2560, 2561.

¹⁵ การสำรวจสถานการณ์ความฉลาดทางสติปัญญาและความฉลาดทางอารมณ์เด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ทั่วประเทศ ปี 2559, กรมสุขภาพจิต, 2559.

¹⁶ ผลสำรวจสถานการณ์เด็กและสตรี พ.ศ. 2558 – 2559 โดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ

¹⁷ The 2018 Global DQ Impact Report , DQ Institute.

¹⁸ รายงานสถานการณ์ประชากรไทย พ.ศ. 2558 โฉมหน้าครอบครัวไทยยุคเกิดน้อย อายุยืน, สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติและกองทุนประชากรแห่งสหประชาชาติ, 2558.

ผู้สูงอายุไทยอยู่ในกลุ่มที่มีการศึกษาและใช้เทคโนโลยีมากขึ้น ขณะเดียวกันการอยู่ลำพังคนเดียวและอยู่กับผู้สูงอายุด้วยกันมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นแต่ความต้องการผู้ดูแลมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น¹⁹ โดยพบว่า ผู้สูงอายุที่ไม่มีการศึกษาในช่วงอายุระหว่าง 60 – 69 ปี ลดจากร้อยละ 16 ในปี 2545 เหลือร้อยละ 7 ในปี 2560 อายุระหว่าง 70 – 79 ปี ลดจากร้อยละ 22 มาเป็น ร้อยละ 13 และในวัย 80 ปีขึ้นไป ลดจากร้อยละ 51 เหลือร้อยละ 22 ในช่วงเวลาเดียวกัน²⁰ นอกจากนี้ ผู้สูงอายุมีแนวโน้มการใช้เทคโนโลยีมากขึ้น ทั้งในด้านการสื่อสารและการค้นหาข้อมูลเพื่อซื้อสินค้า แต่ยังคงขาดความรู้เท่าทันดิจิทัล (Digital literacy) โดยในปี 2560 มีผู้สูงอายุร้อยละ 4.2 เท่านั้น ที่ได้รับข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์จากอินเทอร์เน็ตหรือจากโซเชียลมีเดีย นอกจากนี้ ยังมีความเสี่ยงจากการถูกละเมิดสิทธิทั้งจากบุคคลในครอบครัวและสังคม โดยเฉพาะในกลุ่มผู้สูงอายุที่อยู่ในภาวะเปราะบาง เช่น การอยู่ในที่พักอาศัยที่มีสภาพไม่พึงประสงค์ การฉ้อโกงทรัพย์สินของผู้สูงอายุ เป็นต้น โดยในปี 2560 มีผู้สูงอายุอยู่ลำพังคนเดียว คิดเป็นร้อยละ 11 และอาศัยอยู่ลำพังกับคู่สมรส คิดเป็นร้อยละ 21 เพิ่มสูงขึ้นจากปี 2545 ซึ่งอยู่ที่ร้อยละ 6 และร้อยละ 16 ตามลำดับ ซึ่งจำเป็นที่จะต้องมีการพัฒนาระบบการคุ้มครองพิทักษ์สิทธิผู้สูงอายุ รวมถึงการจัดระบบการดูแลระยะยาวสวัสดิการหรือบริการต่างๆ บนระบบเทคโนโลยีดิจิทัลที่ง่ายต่อการเข้าถึงของผู้สูงอายุ และจัดช่องทางในการสื่อสารข้อมูลข่าวสาร การจัดกิจกรรม รวมถึงการส่งเสริมการจ้างงานที่ยืดหยุ่นที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุ

6. รูปแบบครอบครัวไทยมีความหลากหลายมากขึ้น ขณะที่ปัญหาความรุนแรงในครอบครัวยังเป็นปัญหาสังคมเรื้อรังและทวีความรุนแรงมากขึ้น โดยมีการเปลี่ยนแปลงจากครอบครัวที่มีลักษณะดั้งเดิมมาเป็นครอบครัวที่มีรูปแบบที่หลากหลาย อาทิ ครอบครัวเดี่ยว ได้แก่ คู่สามี-ภรรยาที่ไม่มีบุตร ครอบครัวเลี้ยงเดี่ยว ครอบครัวเพศเดียวกัน ครอบครัวที่มีได้อาศัยอยู่ด้วยกัน (Living Apart Together: LAT) ครอบครัวขยาย ได้แก่ ครอบครัวสามรุ่น ครอบครัวข้ามรุ่น เป็นต้น รวมถึงครัวเรือนที่ไม่ใช่ญาติ ซึ่งครอบครัวข้ามรุ่น ครอบครัวคู่สามีภรรยาและไม่มีลูก และครอบครัวเลี้ยงเดี่ยวมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น ขณะที่สถานการณ์ความรุนแรงในครอบครัว พบว่าในปี 2560 มีข้อมูลเหตุการณ์ความรุนแรงในครอบครัว เฉพาะจากศูนย์ช่วยเหลือสังคม โทร. 1300 จำนวน 1,869 ราย ซึ่งเพิ่มขึ้นจากปี 2559 ถึง 291 ราย ขณะที่ข้อมูลจากเว็บไซต์ www.violence.in.th พบว่า ความรุนแรงในครอบครัวที่เป็นคดี ในปี 2559 มีจำนวน 979 คดี และในปี 2560 มีจำนวน 1,207 คดี แสดงให้เห็นถึงความรุนแรงในครอบครัวที่เป็นคดียังคงมีจำนวนน้อยเมื่อเทียบกับเหตุการณ์ความรุนแรงที่เกิดขึ้นและยังมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้น ซึ่งเหตุการณ์ความรุนแรงในครอบครัวไม่เพียงแต่ส่งผลกระทบต่อระดับความสัมพันธ์ของครอบครัวแล้ว ยังส่งผลกระทบต่อสังคมและเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศด้วย

จากแนวโน้มและปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อ การเปลี่ยนแปลงของประเทศอย่างรวดเร็วก่อให้เกิดความท้าทายต่อการพัฒนาสังคมไทยที่มีพลวัตสูงและมีความซับซ้อนหลากหลาย ดังนั้น ยุทธศาสตร์กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ 20 ปี (พ.ศ. 2561 - 2580) จึงเป็นกรอบแนวทางการพัฒนาด้านสังคมระยะยาวที่มุ่งพัฒนาคน

¹⁹ รายงานที่ดีอาร์ไอ ระบบประกันการดูแลระยะยาว: ระบบที่เหมาะสมกับประเทศไทย, สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย, 2561.

²⁰ รายงานสถานการณ์ผู้สูงอายุไทย ปี 2560, กรมกิจการผู้สูงอายุร่วมกับมูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย, 2561.

ให้มีทักษะและศักยภาพรองรับโลกในศตวรรษที่ 21 สามารถรู้เท่าทัน ปรับตัวและพึ่งพาตนเองได้ยาวนานที่สุด และมุ่งยกระดับระบบการคุ้มครองทางสังคมที่ไม่เป็นเพียงแค่การผลักดันมาตรการเพื่อลดความเสี่ยงต่อความยากจนที่กลุ่มเป้าหมายเผชิญในบริบทสังคมการเมืองนั้นๆ แต่เป็นการออกแบบและผลักดันมาตรการเพื่อปฏิรูปเชิงโครงสร้างทางสังคมที่จะลดระดับความเสี่ยงการตกอยู่สถานะความยากจนหรือความขัดสน ซึ่งเป็นอุปสรรคสำคัญต่อการพัฒนา ศักยภาพของบุคคลและสมาชิกในครอบครัวและการดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพ นอกจากนี้ ยุทธศาสตร์กระทรวงฯ ยังส่งเสริมบทบาทของภาคเอกชนและภาคประชาสังคมให้มีส่วนร่วมและรับผิดชอบต่อสังคมในลักษณะหุ้นส่วนการพัฒนา โดยเน้นการลงทุนทางสังคมที่ส่งผลกระทบเชิงบวกต่อสังคมอย่างเป็นรูปธรรม ขณะเดียวกันยังคงให้ความสำคัญกับการบูรณาการการทำงานกับภาคีเครือข่ายที่มีอยู่เดิม ผ่านการจัดระบบบริหารจัดการภาคีเครือข่ายที่มีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ ยุทธศาสตร์กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จึงได้กำหนดประเด็นยุทธศาสตร์ตามแนวทางการพัฒนาข้างต้น ออกเป็น 4 ยุทธศาสตร์ ครอบคลุมทั้งในด้านการพัฒนามาตรการและนโยบายด้านต่างๆ และการปฏิรูปองค์กรให้เป็นหน่วยงานหลักด้านนโยบายสังคมที่มีศักยภาพสูง มีความทันสมัยและมีบุคลากรที่มีประสิทธิภาพ ทักษะและความรู้ที่หลากหลาย ได้แก่ ยุทธศาสตร์ที่ 1 พัฒนาศักยภาพคน ครอบครัว ชุมชนให้มีความเข้มแข็งและสร้างระบบที่เอื้อต่อการพัฒนาคนให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี ยุทธศาสตร์ที่ 2 สร้างหลักประกันทางสังคมที่ครอบคลุมและเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ ยุทธศาสตร์ที่ 3 ส่งเสริมภาคีเครือข่ายอย่างเป็นระบบสู่การเป็นหุ้นส่วนทางสังคมและ ยุทธศาสตร์ที่ 4 ยกระดับองค์กรสู่การเป็นผู้นำทางสังคม

ส่วนที่ 3 ยุทธศาสตร์กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

วิสัยทัศน์ : สร้างสังคมดี คนมีคุณภาพ

ยุทธศาสตร์ที่ 1 พัฒนาศักยภาพคน ครอบครัว ชุมชนให้มีความเข้มแข็งและสร้างระบบที่เอื้อต่อการพัฒนาคนให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี

เป้าหมาย	ตัวชี้วัด	ค่าเป้าหมาย			
		ปี 2561 – 2565	ปี 2566 - 2570	ปี 2571 - 2575	ปี 2576 - 2580
ครอบครัวสามารถดูแลสมาชิกในครอบครัวได้อย่างมีคุณภาพและเหมาะสมตามแต่ละช่วงวัย	1) ดัชนีความเข้มแข็งของครอบครัวไทยเพิ่มขึ้น 2) จำนวนนโยบายครอบครัวที่ได้รับความเห็นชอบจากกลไกระดับชาติ 3) ร้อยละของนโยบายหรือมาตรการด้านครอบครัวที่นำไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม 4) ร้อยละของครอบครัวที่มีทักษะด้านครอบครัว (Family Literacy)				
เด็กปฐมวัยได้รับการพัฒนาให้เจริญเติบโตเต็มศักยภาพและมีพัฒนาการสมวัย	1) ร้อยละของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยที่ผ่านมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ 2) ร้อยละของนโยบายหรือมาตรการที่เอื้อต่อการพัฒนาเด็กปฐมวัยที่นำไปสู่การปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม 3) ร้อยละของครอบครัวที่มีเด็กปฐมวัยที่ได้รับเงินอุดหนุนเด็กแรกเกิด				
เด็กและเยาวชนมีทักษะที่สอดคล้องกับโลกในศตวรรษที่ 21 และมีส่วนร่วมใน	1) จำนวนนโยบายหรือมาตรการที่สนับสนุนการพัฒนาทักษะเด็กและเยาวชนเพื่อรองรับ				

เป้าหมาย	ตัวชี้วัด	ค่าเป้าหมาย			
		ปี 2561 – 2565	ปี 2566 - 2570	ปี 2571 - 2575	ปี 2576 - 2580
การพัฒนาสังคม ทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับประเทศมากขึ้น	ในโลกในศตวรรษที่ 21 2) ร้อยละของนโยบายหรือมาตรการที่ส่งเสริมการพัฒนาทักษะที่สอดคล้องกับโลกในศตวรรษที่ 21 ที่สามารถนำไปปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม 3) ร้อยละของเด็กที่มีทักษะที่สอดคล้องกับโลกในศตวรรษที่ 21 4) ร้อยละของเด็กและเยาวชนที่มีพฤติกรรมเสี่ยงลดลง 5) ร้อยละของเด็กและเยาวชนที่มีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคม				
วัยแรงงานมีความพร้อมทุกมิติในการเป็นผู้สูงอายุที่สามารถพึ่งพาตนเองได้	1) จำนวนนโยบายหรือมาตรการที่สนับสนุนวัยแรงงานให้มีความพร้อมในการเป็นผู้สูงอายุที่มีคุณภาพ 2) ร้อยละของนโยบายหรือมาตรการที่สนับสนุนวัยแรงงานให้มีความพร้อมในการเป็นผู้สูงอายุที่มีคุณภาพที่นำไปสู่การปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม 3) ร้อยละของวัยแรงงานที่มีความพร้อมในการเป็นผู้สูงอายุที่มีคุณภาพ 4) ร้อยละของวัยแรงงานที่มีที่อยู่อาศัยที่เหมาะสมตามมาตรฐานที่อยู่อาศัยขั้นพื้นฐาน				
ผู้สูงอายุที่สามารถพึ่งพาตนเองได้ ทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคม	1) ร้อยละของผู้สูงอายุที่มีงานทำและมีรายได้ที่เหมาะสม 2) จำนวนนโยบายหรือมาตรการ				

เป้าหมาย	ตัวชี้วัด	ค่าเป้าหมาย			
		ปี 2561 – 2565	ปี 2566 - 2570	ปี 2571 - 2575	ปี 2576 - 2580
	ที่สนับสนุนผู้สูงอายุให้สามารถดำรงชีวิตด้วยตนเองได้ 3) ร้อยละของผู้สูงอายุที่เข้าร่วมกลุ่มเพื่อทำกิจกรรมต่าง ๆ				
ชุมชนมีความเข้มแข็งสามารถแก้ไขปัญหาและพัฒนาพื้นที่ในทุกมิติ	1) มีแผนแม่บทชุมชนเข้มแข็ง 2) จำนวนนวัตกรรมทางสังคมในการพัฒนาเมือง/ชุมชน 3) ชุมชนได้รับการรับรองสิทธิชุมชนตามรัฐธรรมนูญปี 2560 4) มีกลไกให้ชุมชนสามารถจัดการทรัพยากรและทุนชุมชนโดยชุมชน 5) ระบบสวัสดิการชุมชนได้รับการรองรับสถานะทางกฎหมาย 6) ชุมชนเข้มแข็งและพึ่งพาตนเองได้				

แนวทางการดำเนินงาน:

1. พัฒนาศักยภาพครอบครัวในการสร้างและพัฒนาคนให้มีทักษะและความรอบรู้สอดคล้องกับศตวรรษที่ 21 สามารถวางแผนชีวิตครอบครัวและทำบทบาทหน้าที่ได้อย่างเหมาะสม โดยผลักดันนโยบาย/มาตรการต่าง ๆ เพื่อสนับสนุนครอบครัวให้สามารถเลี้ยงดูเด็กให้เติบโตเต็มศักยภาพ มีคุณธรรมจริยธรรมพร้อมกับมีทักษะทางสังคม ทักษะการคิดวิเคราะห์และสามารถแก้ไขปัญหา ทักษะการสื่อสาร ทักษะการปรับตัวและยืดหยุ่น การมีความคิดสร้างสรรค์และภาวะผู้นำ และการมีจิตสำนึกในการเป็นพลเมืองโลกและพลเมืองดิจิทัล และมีความเข้าใจในพหุปัญญาเพื่อส่งเสริมศักยภาพของเด็กอย่างเหมาะสม รวมถึงกำหนดมาตรการที่ส่งเสริมให้สามารถดูแลสมาชิกในครอบครัวในช่วงวัยอื่นได้อย่างมีคุณภาพ ไม่กระทบต่อรายได้และการจ้างงาน สามารถประนีประนอมสัมพันธ์ภาพของสมาชิกครอบครัวระหว่างรุ่น รวมถึงมีการจัดระบบสนับสนุนครอบครัวอื่น ๆ อาทิ การส่งเสริมให้มีศูนย์เด็กเล็กก่อนวัยเรียน ทั้งในสถานที่ทำงาน ภาครัฐ ภาคเอกชน และศูนย์เด็กเล็กก่อนวัยเรียนในชุมชนตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ รวมถึงการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ซึ่งจะต้องคำนึงถึงความเสมอภาคระหว่างเพศในการทำบทบาทหน้าที่ในครอบครัว

อย่างเท่าเทียมกัน และรูปแบบครอบครัวที่หลากหลาย อาทิ ครอบครัวสามรุ่น ครอบครัวข้ามรุ่น ครอบครัวเลี้ยงเดี่ยว ครอบครัวเพศเดียวกัน เป็นต้น และมีการจัดทำฐานข้อมูลกลางด้านสังคมระดับบุคคลและระดับครอบครัว

2. เสริมสร้างศักยภาพและความเข้มแข็งของชุมชน จัดให้มีรูปแบบและระบบการสร้างความร่วมมือของภาคส่วนต่างๆ ในชุมชนและท้องถิ่นให้สามารถพึ่งพาและจัดการตนเองได้โดยคำนึงถึงการเปลี่ยนแปลงของชุมชนไปสู่การเป็นชุมชนเมืองและชุมชนกึ่งเมืองกึ่งชนบท รวมถึงการอยู่อาศัยในแนวตั้งที่มีแนวโน้มสูงขึ้น โดยมุ่งเน้นในประเด็นการดูแลเด็กและผู้สูงอายุ การสร้างความปลอดภัยและสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ในพื้นที่ และมีการเปิดเวทีสาธารณะชุมชนที่เป็นพื้นที่จริงและพื้นที่ดิจิทัล เพื่อให้เกิดการพัฒนาศักยภาพคนในชุมชนให้สามารถนำความรู้ท้องถิ่นและความรู้สมัยใหม่มาแก้ปัญหาในชุมชน รวมถึงยกระดับการบริหารจัดการสวัสดิการชุมชนให้มีความยั่งยืนและเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาคนให้มีความรับผิดชอบร่วมกันในชุมชน

3. สร้างสภาพแวดล้อมทางสังคมและทางกายภาพที่เอื้อต่อการพัฒนาศักยภาพคนทุกช่วงวัย โดยทุกครอบครัวจะต้องได้สิทธิ หรือโอกาสที่จะมีที่อยู่อาศัยที่มั่นคง ปลอดภัย เหมาะสมตามมาตรฐานที่อยู่อาศัยขั้นพื้นฐาน และมีโอกาสเลื่อนขั้นการมีที่อยู่อาศัยที่มีคุณภาพดีขึ้นเหมาะสมกับความต้องการและฐานะทางเศรษฐกิจ สังคม และอาชีพ ด้วยการส่งเสริมและพัฒนารูปแบบการลงทุนและระบบการเงินเพื่อที่อยู่อาศัยที่ครอบคลุมและให้โอกาสคนทุกกลุ่มเข้าถึง รวมทั้งเปิดโอกาสให้หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชนและภาคประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาที่อยู่อาศัยไปพร้อมกับสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้และเคารพกันและกันบนพื้นฐานความหลากหลายทางด้านความคิด ศาสนา วัฒนธรรม ความถนัด เพศและอายุ พัฒนาระบบการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนและการใช้สื่อกระแสหลักและกระแสรองในการเสนอแนวทางการพัฒนาทุนมนุษย์ในแต่ละพื้นที่ รวมถึงผลักดันมาตรการให้คนได้เข้าถึงการจัดสวัสดิการที่สนองตอบต่อความจำเป็นขั้นพื้นฐาน และได้รับการคุ้มครองความปลอดภัย อาทิ การจัดศูนย์ดูแลเด็กก่อนวัยเรียนและศูนย์ดูแลผู้สูงอายุในชุมชน เป็นต้น มาตรการด้านความมั่นคงครอบคลุมด้านโอกาสในการทำงาน ด้านการศึกษาและการพัฒนาศักยภาพ ด้านการขนส่งสาธารณะ ด้านบริการดูแลสุขภาวะองค์กรรวมของครอบครัวที่เข้าถึงได้ง่าย เป็นต้น มาตรการในการสร้างความสำนึกความเป็นเจ้าของของคนในพื้นที่ โดยจัดให้มีพื้นที่สาธารณะในการทำกิจกรรมส่วนตัวและกิจกรรมทางสังคม รมรงศ์ให้คนมีทัศนคติเชิงบวกต่อความหลากหลายในพื้นที่ และสนับสนุนการพัฒนาระบบโครงสร้างขั้นพื้นฐานที่มีการออกแบบและใช้นวัตกรรมที่เอื้อต่อการการดำเนินชีวิตของคนทุกกลุ่มได้อย่างอิสระดำเนินเชื่อมโยงกัน

4. เตรียมความพร้อมของคนทุกกลุ่มวัยเพื่อเป็นผู้สูงอายุที่สามารถพึ่งพาตนเองได้และมีคุณภาพชีวิตที่ดี รวมทั้งสร้างระบบและกลไกเพื่อรองรับสังคมสูงวัยเชิงรุก โดยเฉพาะการสร้างความรู้และความตระหนักให้คนทุกช่วงวัยมีความพร้อมทุกมิติในการเป็นผู้สูงอายุทั้งด้านสุขภาพ เศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม อาทิ การส่งเสริมพฤติกรรมสุขภาพที่เหมาะสม การพัฒนาระบบการออมที่เหมาะสมกับวัยแรงงานทั้งในระบบและนอกระบบ ธนาคารเวลา การปรับสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมทั้งด้านกายภาพและด้านรูปแบบกิจกรรม เป็นต้น การให้ครอบครัวและชุมชนมีส่วนร่วมในการขัดเกลาด้านเศรษฐกิจให้กับเด็ก (Economic Socialization) เพื่อสร้างทักษะจัดการตนเองทางการเงิน การผลักดันให้วัยแรงงานมีการลงทุนในรูปแบบต่างๆ หรือการเข้าสู่ระบบการออมเพื่อวัยเกษียณทั้งแบบบังคับและแบบ

สมัครใจ และการประเมินตนเองทางสุขภาพกายและสุขภาพจิตเพื่อลดโอกาสการตกอยู่ในภาวะพึ่งพิง การจัด ระบบ พัฒนาและยกระดับศักยภาพทักษะการทำงานของคนในชุมชนอย่างต่อเนื่องที่รองรับการพลิกผันทางดิจิทัลและ เศรษฐกิจใหม่ รวมถึงการปรับปรุงสภาพแวดล้อมเพื่อเอื้อให้ผู้สูงอายุสามารถใช้ชีวิตที่บ้าน ในชุมชน และนอกชุมชนได้ อย่างปลอดภัยและเข้าถึงกิจกรรมด้านสังคมและเศรษฐกิจได้อย่างอิสระ

ยุทธศาสตร์ที่ 2 สร้างหลักประกันทางสังคมที่ครอบคลุมและเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ

เป้าหมาย	ตัวชี้วัด	ค่าเป้าหมาย			
		ปี 2561 – 2565	ปี 2566 – 2570	ปี 2571 – 2575	ปี 2576 – 2580
ประชากรกลุ่มเป้าหมายมีความมั่นคงในการดำรงชีวิต	1) สัดส่วนประชากรกลุ่มเปราะบางและกลุ่มผู้ประสบปัญหาทางสังคมที่เข้าถึงมาตรการคุ้มครองทางสังคม 2) ร้อยละของนโยบายหรือมาตรการที่เกี่ยวข้องกับประชากรกลุ่มเปราะบางและกลุ่มผู้ประสบปัญหาทางสังคมที่นำไปสู่การปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม 3) ร้อยละของกลุ่มเป้าหมายเฉพาะมีความมั่นคงในการดำรงชีวิตเพิ่มขึ้น				

แนวทางการดำเนินงาน

1. พัฒนาระบบการคุ้มครองทางสังคมที่มีความเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ โดยผลักดันและพัฒนามาตรการด้านต่างๆ ให้ตอบสนองความต้องการและปัญหาของแต่ละกลุ่มเป้าหมาย ครอบคลุมทั้งด้านการคุ้มครองทางเศรษฐกิจและการคุ้มครองจากความเปราะบางทางสังคม ขยายระบบการคุ้มครองทางสังคมในกลุ่มผู้ลงทะเบียนบัตรสวัสดิการแห่งรัฐและผู้ที่ไม่ได้ลงทะเบียนในบัตรสวัสดิการแห่งรัฐซึ่งถือเป็นผู้ประสบปัญหาทางสังคมที่ถูกกำหนดไว้ในระเบียบหรือกฎหมาย รวมถึงกลุ่มผู้ประสบปัญหาทางสังคมในรูปแบบใหม่อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคมและเทคโนโลยี เช่น ผู้ประสบปัญหาจากการค้ามนุษย์ ผู้ได้รับผลกระทบจากการให้ออกจากงานเนื่องจากการแทนที่ของระบบอัตโนมัติและปัญญาประดิษฐ์ ครอบครัวเลี้ยงเดี่ยว/ครอบครัวที่ผู้สูงอายุอาศัยลำพังหรืออยู่ด้วยกันลำพัง คนต่างด้าวที่เกิดและเจริญเติบโตและมีส่วนร่วมทางเศรษฐกิจในประเทศไทย ผู้ถูกคุกคามหรือถูกละเมิดความเป็นส่วนตัวอันเกิดจากร่องรอยดิจิทัล (Digital Footprint) เป็นต้น ให้สามารถเข้าถึงได้ง่าย เพียงพอต่อการดำรงชีวิตตามความจำเป็นพื้นฐาน และคำนึงถึงควมมีประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพและความยั่งยืนทางการคลัง

2. พัฒนากลไกการดำเนินงานคุ้มครองทางสังคม ปรับปรุงกฎหมาย ระเบียบ กองทุน ทบวงกลไกทุกระดับตั้งแต่ระดับชาติถึงระดับชุมชนท้องถิ่น โดยเฉพาะการสนับสนุนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและภาคเอกชนให้มีส่วนร่วมในการจัดบริการหรือสวัสดิการสังคมมากขึ้น

3. ผลักดันการปรับปรุงระบบภาษี ให้สามารถเป็นแหล่งรายได้สำหรับการจัดสวัสดิการสังคมและหลักประกันทางสังคม โดยสนับสนุนการขยายฐานภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาให้ครอบคลุมและมีมาตรการที่ส่งเสริมให้ผู้มีเงินได้เข้ามาในระบบภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาเพิ่มขึ้น การกระจายอำนาจทางการคลัง การปรับปรุงที่มาของงบประมาณในการจัดระบบคุ้มครองทางสังคมให้มีความครอบคลุม ทั้งถึงและเพียงพอ

4. การเชื่อมโยงระบบฐานข้อมูลกลุ่มเป้าหมายของ พม. กับระบบฐานข้อมูลผู้ลงทะเบียนบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ ให้เชื่อมโยงในระดับบุคคลและระดับครอบครัว และเพิ่มเติมการจัดเก็บข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการประสบปัญหาทางสังคม

ยุทธศาสตร์ที่ 3 ส่งเสริมภาคีเครือข่ายอย่างเป็นระบบสู่การเป็นหุ้นส่วนทางสังคม

เป้าหมาย	ตัวชี้วัด	ค่าเป้าหมาย			
		ปี 2561 - 2565	ปี 2566 - 2570	ปี 2571 - 2575	ปี 2576 - 2580
กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ มีระบบบริหารจัดการภาคีเครือข่ายที่มีประสิทธิภาพ	1) มีแผนการดำเนินงานระยะยาวในการพัฒนาการทำงานกับเครือข่ายในรูปแบบใหม่ 2) ร้อยละของแผนงาน/โครงการตามแผนการดำเนินงานระยะยาวที่สามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรมตามระยะเวลาที่กำหนด 3) มีฐานข้อมูลภาคีเครือข่ายที่ครอบคลุมในทุกระดับ				
ภาคีเครือข่ายทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคมอย่างเป็นระบบที่ให้ผลตอบแทนทางด้านสังคมบนพื้นฐานความรับผิดชอบ ประเด็นปัญหาทางสังคมร่วมกัน	1) ร้อยละภาคีเครือข่ายที่มีส่วนร่วมในการดำเนินงานทางสังคมเพิ่มขึ้น 2) ร้อยละของธุรกิจที่เป็นวิสาหกิจเพื่อสังคมมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนงานทางสังคมเพิ่มขึ้น				

แนวทางการดำเนินงาน

1. สร้างระบบบริหารจัดการภาคีเครือข่ายที่มีประสิทธิภาพ โดยวิเคราะห์ภาคีเครือข่ายที่มีอยู่เดิมและภาคีเครือข่ายที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาและลงทุนทางสังคม รวมถึงจัดระดับภาคีเครือข่ายและพัฒนาระบบการทำงานที่มีความเชื่อมโยงกัน
2. สร้าง พัฒนา และนำความร่วมมือรูปแบบใหม่มาใช้ในการนำร่องและดำเนินงานกับภาคีเครือข่าย โดยเฉพาะวิสาหกิจเพื่อสังคม โดยมีการประเมินครอบคลุมทั้งด้านความเสี่ยง ด้านการดำเนินงาน รวมถึงมีการติดตามและรายงานผล และปรับปรุงกฎระเบียบที่เอื้อต่อการลงทุนทางสังคม
3. พัฒนาความร่วมมือในการดำเนินงานกับภาคีเครือข่ายภายใต้ประเด็นทางสังคมที่มีความหลากหลายมากขึ้นและกำหนดผลตอบแทนทางสังคมร่วมกัน
4. สนับสนุนการจัดตั้งกองทุนเพื่อพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางสังคม เพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกู้ยืมเพื่อการพัฒนาสังคมตามขอบเขตของการให้กู้ยืมที่กำหนดไว้

ยุทธศาสตร์ที่ 4 ยกระดับองค์กรสู่การเป็นผู้นำทางสังคม

เป้าประสงค์ : เป็นผู้นำทางสังคมในการกำหนด กำกับ ดูแล และสนับสนุนงานด้านนโยบายสังคม

เป้าหมาย	ตัวชี้วัด	ค่าเป้าหมาย			
		ปี 2561 - 2565	ปี 2566 - 2570	ปี 2571 - 2575	ปี 2576 - 2580
พม.เป็นองค์กรที่มีสมรรถนะสูง และมีบุคลากรที่มีคุณภาพและการทำงานแบบมืออาชีพในระดับสากล	1) มีแผนบริหารจัดการกำลังคนระยะยาว 2) ร้อยละของหน่วยงานภายใต้สังกัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์มีการจัดทำฐานข้อมูลที่นำไปตามมาตรฐานข้อมูลกลางของกระทรวง 3) ร้อยละของผลสัมฤทธิ์ในการยกระดับคุณภาพทางสังคมจากผลการวิจัย 4) สัดส่วนความสำเร็จของกระบวนการที่ปรับเป็นดิจิทัล 5) ร้อยละของโครงการที่มีผลสัมฤทธิ์ต่อเป้าหมายยุทธศาสตร์ชาติ				
ประชาชนได้รับบริการด้านสังคมที่รวดเร็วและสอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการในพื้นที่และปรับสมดุลภาครัฐให้มีขนาดที่เหมาะสม	6) มีแผนการกระจายอำนาจของ พม. 7) ระดับความสำเร็จการเปิดให้ภาคส่วนอื่นเข้ามาดำเนินการบริการสาธารณะภายใต้ภารกิจของ พม.				
พม. เป็นองค์กรที่มีความโปร่งใส ตรวจสอบได้และมีภาพลักษณ์ที่เป็นองค์กรธรรมาภิบาล	8) สัดส่วนเจ้าหน้าที่รัฐที่กระทำผิดกฎหมายลดลง 9) ร้อยละของหน่วยงานภายใต้สังกัด พม. ผ่านเกณฑ์การประเมิน ITA				

แนวทางการดำเนินงาน

1. จัดทำแผนบริหารจัดการกำลังคนของ พม. ระยะยาว เตรียมความพร้อมและพัฒนาสมรรถนะบุคลากรในทุกสายงานทุกระดับ โดยวิเคราะห์และกำหนดตำแหน่งที่มีความสำคัญต่อทิศทางการพัฒนาองค์กร

การกำหนดเส้นทางความก้าวหน้าในอาชีพ การพัฒนาการอบรมภายในและภายนอกองค์กร รวมถึงนำเทคโนโลยีมาใช้ในการพัฒนาระบบการทำงาน

2. ถ่ายโอนภารกิจที่เกี่ยวข้องกับการส่งมอบบริการ (Service delivery) ให้แก่ อปท. และภาคส่วนต่างๆ ที่มีศักยภาพ อาทิ Outsourcing ให้แก่ภาคเอกชน ให้แล้วเสร็จภายใน 10 ปีแรก โดยทบทวนและวิเคราะห์ภารกิจหลักที่สำคัญ จำเป็นและมีความคุ้มค่าที่ต้องดำเนินการทั้งในปัจจุบัน รวมถึงภารกิจใหม่ที่มีความจำเป็นต้องดำเนินการให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมในอนาคต และภารกิจบริการทางสังคมที่ท้องถิ่นและภาคเอกชนมีความพร้อมที่จะดำเนินการได้เอง รวมถึงจัดทำแผนการถ่ายโอนภารกิจในแต่ละช่วงเวลา

3. ปฏิรูปองค์กรให้มีความเหมาะสมกับภารกิจ โดยปรับปรุงโครงสร้างองค์กรและทบทวน/ปรับปรุงกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการทำงานมากยิ่งขึ้น

4. มีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายสังคมระหว่างประเทศ กำกับดูแลนโยบายที่องค์กรจะต้องดำเนินการตามพันธกรณี อนุสัญญาหรือข้อตกลงระหว่างประเทศทั้งในระดับทวิภาคีและพหุภาคี รวมถึงนำองค์ความรู้ที่เป็นมาตรฐานสากลและบรรทัดฐานระหว่างประเทศมาช่วยขับเคลื่อนการพัฒนาสังคม

5. จัดทำและเชื่อมโยงฐานข้อมูลด้านสังคมที่เป็นปัจจุบันและสากล เป็นที่ยอมรับในการนำข้อมูลไปใช้ประโยชน์ได้ โดยครอบคลุมข้อมูลกลุ่มเป้าหมาย แนวโน้มและสถานการณ์ทางสังคม องค์ความรู้และการเตือนภัยทางสังคม และเชื่อมโยงกับข้อมูลและสารสนเทศในระดับชุมชนและตำบล

6. ใช้ความรู้ นวัตกรรมในการขับเคลื่อนองค์กร และนำระบบเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการทำงาน เพื่อเป็นองค์กรที่ชาญฉลาด

7. ยกระดับองค์กรให้เป็นศูนย์กลางนานาชาติ ในการพัฒนาบุคลากรด้านนโยบายสังคม

8. พัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการขับเคลื่อนการพัฒนาสังคมทั้งการขับเคลื่อนในระดับพื้นที่และการกำหนดนโยบาย ผ่านช่องทางต่างๆ เพื่อให้ครอบคลุมกลุ่มเป้าหมายที่หลากหลายมากขึ้น โดยเฉพาะการให้ข้อเสนอแนะต่อนโยบายด้านสังคม การเข้าร่วมเวทีสมัชชา การร่วมตรวจสอบการดำเนินงาน เพื่อให้เกิดความโปร่งใส

โครงการสำคัญ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2562
กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

วัตถุประสงค์

- 1) เพื่อบูรณาการงานวิชาการ นวัตกรรมด้านสังคมทั้งในประเทศ และต่างประเทศ
- 2) เพื่อพัฒนาศักยภาพด้านวิชาการของบุคลากร พม.
- 3) เพื่อสร้างเครือข่ายทางวิชาการและนวัตกรรมทางสังคมทั้งในประเทศ และต่างประเทศ
- 4) เพื่อตอบโจทยวิสัยทัศน์กระทรวง "พม.เป็นผู้นำทางด้านสังคมไทยและอาเซียน"

รูปแบบการดำเนินงาน

โครงการสำคัญ (Flagship Project) ปี พ.ศ.2562

Conference ภายในประเทศ/ระหว่างประเทศ

1 ใน 13 ประเด็นงาน (Flagship) ตามยุทธศาสตร์กระทรวงฯ

กรอบแนวคิดการดำเนินงาน

- 1) การบริหารจัดการองค์ความรู้ (Knowledge Management) **KM**
- 2) ปฏิบัติการข้อมูลข่าวสารขององค์ความรู้ (Knowledge Operation) **KO**
- 3) นำความรู้ไปสู่การปฏิบัติ (Knowledge Implementation) **KI**
- 4) กรอบการพัฒนาที่ยั่งยืน **SDGs**
- 5) ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี นโยบายลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม และนโยบายกระทรวง พม.

1

ประเด็นความรุนแรงในสังคมไทย

ผลักดันไปสู่ยุทธศาสตร์ชาติ / สร้างการมีส่วนร่วมระหว่าง บ้าน วัด โรงเรียน / ผนึกกลไกขับเคลื่อนด้วย สทค. เป็นศูนย์ปฏิบัติการ ร่วมกับหน่วยงานท้องถิ่น ชุมชน

2

ประเด็นที่อยู่อาศัยและสิ่งแวดล้อม

สนับสนุนให้มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญห/ผลักดันให้เกิดนโยบายสาธารณะ/บูรณาการกับหน่วยงานสนับสนุนที่คิดในรูปแบบกรรมสิทธิ์ร่วม/ปรับปรุงที่อาศัยให้กับคนทุกช่วงวัย/ออกแบบปรับปรุงผังที่อยู่อาศัย/ร่วมมือรักษาสิ่งแวดล้อมให้เป็นพื้นที่สีเขียว/ เสนอให้ บพ. ผลักดันให้เกิดเวทีแลกเปลี่ยนประเด็นการพัฒนาที่อยู่อาศัย/ส่งเสริมบทบาทท้องถิ่น เพื่อตอบสนองความต้องการในการแก้ไขปัญหา

3

ประเด็นการยกระดับ CSR สู่พลังจิตสาธารณะ ลดความเหลื่อมล้ำอย่างยั่งยืน

4

ประเด็นพลังผู้สูงอายุสร้างสรรค์สังคม

Thailand Social Expo 2019

ร่วมมือ ร่วมใจ สังคมไทยยั่งยืน (Partnership for Sustainability)

ระหว่างวันที่ 5-7 กรกฎาคม 2562 ณ อาคารชาเลนเจอร์ ฮอลล์ 2 อิมแพ็ค เมืองทองธานี จังหวัดนนทบุรี

1 วัตถุประสงค์ :

1. เพื่อแสดงผลงานสำคัญด้านการพัฒนาสังคม นวัตกรรมทางสังคม เทคโนโลยี
2. เพื่อนำเสนอผลงานวิชาการ รายงานสถานการณ์ทางสังคม แนวโน้มทางสังคม และนโยบายสังคม
3. เพื่อสร้างพลังความร่วมมือของหน่วยงาน ด้านสังคมของไทย
4. เพื่อเสริมสร้างศักยภาพ พม. ในการขับเคลื่อนงานด้านสังคม

2 กิจกรรม / ผลการดำเนินงาน :

2.1 การแสดงผลงานนวัตกรรมทางสังคม : โดยมีหน่วยงานเข้าร่วมจัดนิทรรศการ / ออกบูธให้ความรู้ ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม จำนวน 104 หน่วย ซึ่งมีนวัตกรรมและเทคโนโลยี เพื่อการพัฒนาสังคมที่น่าสนใจ รวมถึงการให้บริการและสิทธิประโยชน์ต่างๆ แก่ประชาชนผู้เข้าร่วมงาน

2.2 การประชุมทางวิชาการ : เป็นการแลกเปลี่ยน เรียนรู้ด้านการพัฒนาสังคม

- เชิงกลุ่มเป้าหมาย เช่น เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุ ผู้พิการ เป็นต้น
- เชิงประเด็น เช่น ชุมชนเข้มแข็ง , สังคมไทยไร้ความรุนแรง , การพัฒนาสินค้าด้วยวิทยาศาสตร์ เป็นต้น
- ระดับอาเซียน เช่น การส่งเสริมความร่วมมือความรับผิดชอบต่อสังคมด้านสวัสดิการและการพัฒนาของภาคธุรกิจในกลุ่มอาเซียน เป็นต้น

2.3 การแสดงศักยภาพของกลุ่มเป้าหมาย : เป็นการเปิดโอกาสให้กลุ่มคน / บุคคล แสดงออกถึงความสามารถ และศักยภาพ โดยในปีนี้มีการแสดงศักยภาพของคนทุกช่วงวัย ไม่ว่าจะเป็น กลุ่มเด็กและเยาวชน กลุ่มผู้พิการ และกลุ่มผู้สูงอายุ

2.4 การแสดงผลผลิต ผลิตภัณฑ์ รวมถึงอาหาร : ในส่วนของสินค้า ฝีมือจากกลุ่มเป้าหมาย และภาคีเครือข่าย มีจำนวนถึง 214 ร้านค้า ซึ่งถือเป็นการเปิดพื้นที่ให้ภาคีเครือข่ายแสดงผลผลิตด้านสังคมที่หลากหลายจากทุกภูมิภาคทั่วประเทศ

ในภาพรวม มีผู้เข้าร่วมงานทั้งสิ้น 47,225 คน และจากผลสำรวจพบว่า ร้อยละ 94.75 มีความพึงพอใจในการจัดงานในครั้งนี้ และร้อยละ 99.90 เห็นควรให้มีการจัดงานในปีต่อไป

3 ข้อค้นพบ :

- 3.1 นิทรรศการของแต่ละหน่วยงาน ไม่เชื่อมโยงหรือสัมพันธ์กับ Theme งานใหญ่ แต่รูปแบบการนำเสนอ นิทรรศการ มีความน่าสนใจ ทำให้ทราบถึงผลงาน/กิจกรรม/นวัตกรรม และเทคโนโลยีด้านสังคม
- 3.2 การบูรณาการดำเนินงาน มีความหลากหลายของหน่วยงาน ภาคเอกชนให้ความสนใจเข้าร่วมงานแต่ยังมีจำนวนน้อย
- 3.3 กลุ่มเป้าหมายที่มาร่วมงานยังไม่หลากหลาย
- 3.4 ประชาสัมพันธ์น้อย ไม่ทั่วถึง
- 3.5 ห้องประชุมวิชาการ มีประเด็นหลากหลาย เวลาชนกัน/กลุ่มเป้าหมายเดียวกัน ขนาดห้อง ไม่เหมาะสม

4 ข้อเสนอแนะ :

- 4.1 ควรมีการจัดทำ Road map ให้ชัดเจน (Theme + Concept Design + Action Plan)
- 4.2 ควรสร้างการมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอน
- 4.3 ควรกระจายการจัดงานไปสู่ระดับภูมิภาค เพื่อให้ประชาชนมีโอกาสเข้าถึงได้มากขึ้น
- 4.4 ควรวางแผนขยายเครือข่ายความร่วมมือ รวมทั้งสร้างเจ้าภาพร่วม
- 4.5 ควรมีการจัดทำข้อมูล องค์ความรู้ นวัตกรรม เผยแพร่สู่สาธารณะ

5 แผนขับเคลื่อนต่อไป :

5.1 บรรลุให้เป็นโครงการประจำ โดยในปี 2563 ได้มีการตั้ง งบประมาณ. ไว้รองรับแล้ว

5.2 จัดทำบันทึกความร่วมมือในการจัดงานระหว่างหน่วยงานด้านสังคม

5.3 วางรูปแบบการจัดงาน Thailand Social Expo รายภาค

- ภาคเหนือ เดือนมิถุนายน 2563
เจ้าภาพหลัก สสว. 10 จ.เชียงใหม่
- ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เดือนมิถุนายน 2563
เจ้าภาพหลัก สสว. 6 จ.ขอนแก่น
- ภาคใต้ เดือนมิถุนายน 2563
เจ้าภาพหลัก สสว. 11 จ.สุราษฎร์ธานี
- ภาคกลาง (กรุงเทพมหานคร) เดือนกรกฎาคม 2563

“ความรู้ ความคิด ความบันเทิง ความช่วยเหลือ และความบันเทิงใจ”

JOINT KPI

ภายในกระทรวง/ระหว่างกระทรวง

โครงการสำคัญ (Flagship Project) กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2562

JOINT KPI ภายในกระทรวง/ระหว่างกระทรวง เป็น Flagship สำคัญ ในการกำหนดกรอบตัวชี้วัดเพื่อขับเคลื่อนงานอย่างมีประสิทธิภาพ เชื่อมโยง เกิดการบูรณาการ ร่วมกัน ในระดับกระทรวงและระหว่างกระทรวง

● การดำเนินงานในปีงบประมาณ พ.ศ. 2562

พ.ย. - ธ.ค.
2561

- แต่งตั้งคำสั่งคณะทำงานและจัดทำ Timeline ขับเคลื่อนงาน
- ประชุมคณะทำงานฯ เพื่อจัดทำกรอบ (ร่าง) แนวทาง
- ประเมินผลการปฏิบัติราชการ

ม.ค. - ก.พ.
2562

- ประชุมคณะทำงานฯ เพื่อจัดทำ (ร่าง) ตัวชี้วัดเพื่อการประเมินผล การปฏิบัติราชการ เกณฑ์การประเมิน และค่าเป้าหมายตัวชี้วัด

มี.ค.
2562

- จัดประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop) เพื่อกำหนดเป้าหมาย เชื่อมโยงร่วมกันและกำหนดตัวชี้วัด (KPI) ร่วมกันภายในองค์กร

เม.ย. - ส.ค.
2562

- จัดทำ (ร่าง) ตัวชี้วัดเพื่อการประเมินผลการปฏิบัติราชการ ระดับระหว่างกระทรวง และ ระดับภายในกระทรวง

1 ภายในกระทรวง ระบบความต่อเนื่อง ในการบริหารราชการ

วัตถุประสงค์

- เพื่อพัฒนาบุคลากรที่จะสืบทอดตำแหน่งให้มีศักยภาพ ในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์อย่างชัดเจน ลดความ เสี่ยงขององค์กรและสร้างขวัญกำลังใจในการทำงาน

เป้าหมาย: ความสำเร็จในการจัดทำแผนสร้างความ ต่อเนื่องในการบริหารราชการ (Succession Plan)

เกณฑ์การประเมิน

ระดับต่ำ	ระดับมาตรฐาน	ระดับคุณภาพ
แต่งตั้งคณะ- กรรมการจัดทำ Succession Plan กระทรวง พม.	มีการกำหนด ตำแหน่งระดับ กรม/กระทรวง เพื่อจัดทำแผน สืบทอดตำแหน่ง ของส่วนราชการ	สป. และทุกกรม มีแผนแม่บทใน การขับเคลื่อน แผนสืบทอด ตำแหน่ง

2 ระหว่างกระทรวง ระบบคุ้มครอง และสวัสดิการผู้สูงอายุ

วัตถุประสงค์

- ผลักดันและส่งเสริมความร่วมมือระหว่างกระทรวงในการขับเคลื่อน “วาระแห่งชาติ เรื่องผู้สูงอายุ” อย่างเป็นรูปธรรม เพื่อรับมือการเข้าสู่สังคมสูงอายุระดับสุดยอดในปี พ.ศ. 2574 ที่มีมิติสุขภาพ เศรษฐกิจ สังคม และสภาพแวดล้อม

ตัวชี้วัด: ระบบความสำเร็จในการขับเคลื่อนมาตรการระเบียบวาระแห่งชาติ เรื่อง สังคมสูงอายุ หัวข้อ การสร้างระบบคุ้มครองและสวัสดิการผู้สูงอายุ

เกณฑ์การประเมิน

เป้าหมาย	พ.ศ. 2563	พ.ศ. 2564	พ.ศ. 2565
1.) มีระบบ พิกัดสิทธิ ผู้สูงอายุ	- เกิดระบบพิกัดสิทธิ สส. - มีพื้นที่ต้นแบบระบบฯ 48 พื้นที่ที่มี ศพอส. - มีชุดองค์ความรู้และคู่มือการ ทำงานคุ้มครองพิกัดสิทธิฯ	- เสริมความเข้มแข็งการ ดำเนินงาน 48 พื้นที่ - ขยายผล กทม. 4 พื้นที่ และจังหวัด 60 พื้นที่	- เสริมความเข้มแข็ง 108 พื้นที่ - ขยายผล กทม. เพิ่ม 8 พื้นที่ และทุกจังหวัดจังหวัดละ 1 แห่ง - มีระบบคุ้มครองพื้นที่ ภาคละ 1 จังหวัด
2.) ขับเคลื่อน มาตรฐานการ ดูแลผู้สูงอายุไปสู่ การปฏิบัติ	- สถานฯ มีระบบขอ อนุญาต/ตรวจประเมิน - มีการประเมินผลหลักสูตร - ผู้ดูแลผ่านอบรม 18/70/450 ชม.	- สถานประกอบการรายใหม่ ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 100 - ปรับปรุงหลักสูตรเทียบเท่า สากล - มีฐานข้อมูลผู้ดูแลผู้สูงอายุ	- ยกระดับสถานฯ สู่สากล ร้อยละ 20 - มีหลักสูตรเทียบเท่าสากล

● ประเด็นท้าทายในการขับเคลื่อน

- ประเด็นที่กำหนดเป็น Joint KPI เป็นประเด็น สำคัญที่มี Impact ที่ผลักดันไปสู่การขับเคลื่อน ในระดับชาติ ซึ่งต้องอาศัยความร่วมมือและ จำเป็นต้องใช้เวลาในการจัดกระบวนการทาง ข้อมูลและพิจารณาระดมความเห็นร่วมกันของ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

● ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

- การทำงานในลักษณะการบูรณาการระหว่างหน่วยงาน ต้องมีการพัฒนากลไกการขับเคลื่อน กำกับ ประเมินผล ควบคู่กัน
- ภายหลังการบูรณาการ Joint KPI ควรวางแผนรองรับ การปรับภารกิจของกระทรวง ให้เหมาะสมกับสถานการณ์ในอนาคต

● แผนขับเคลื่อนต่อไป

ภายในกระทรวง

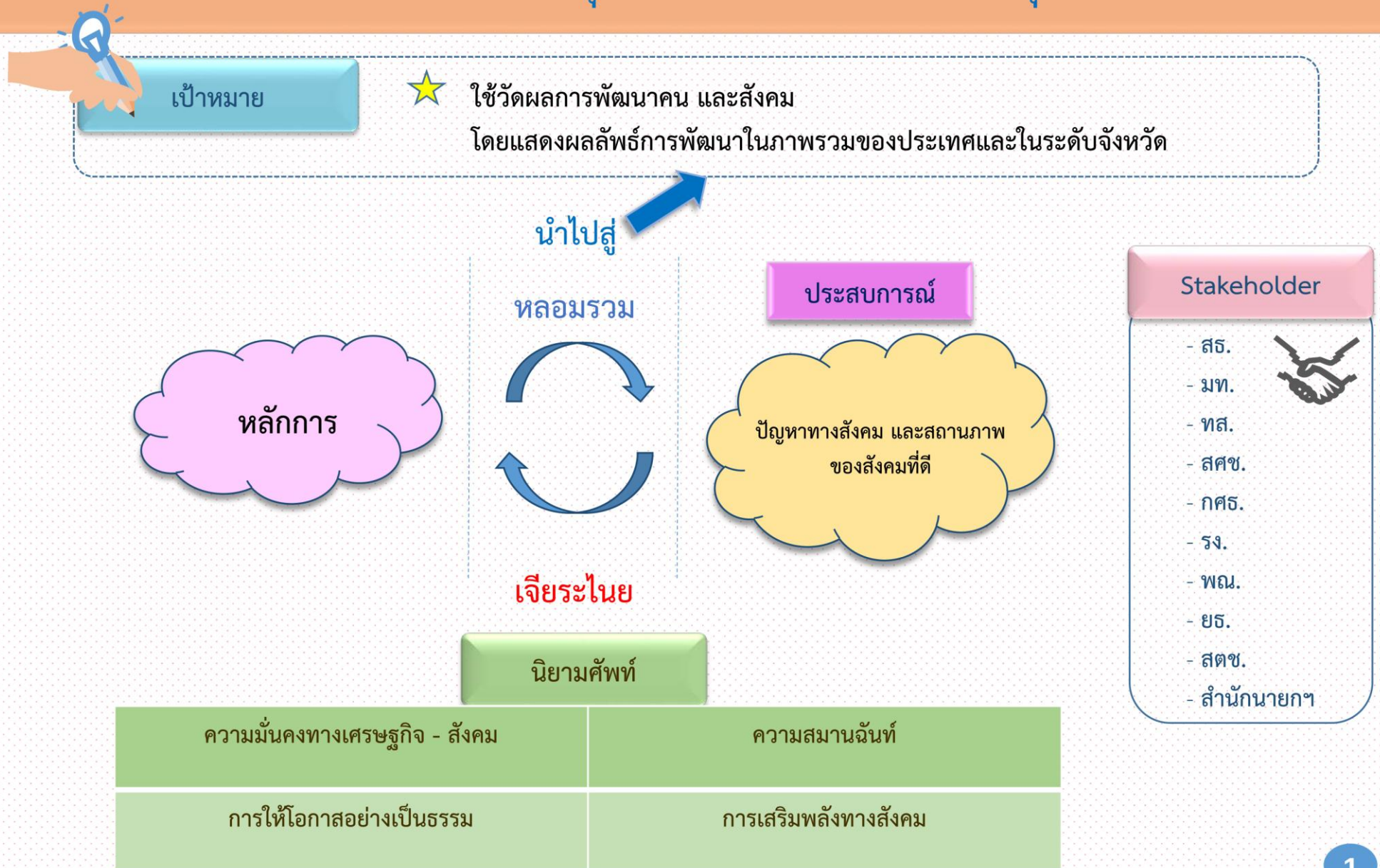
- แต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำ Succession Plan กระทรวง พม.
- มีการกำหนดตำแหน่งระดับกรม/กระทรวงเพื่อ จัดทำแผนสืบทอดตำแหน่งของส่วนราชการ
- สป. และทุกกรม มีแผนแม่บทในการขับเคลื่อนแผน สืบทอดตำแหน่ง

ระหว่างกระทรวง

- นำระเบียบวาระแห่งชาติ เรื่อง สังคมผู้สูงอายุ มา เป็นกรอบแนวทางในการยกร่าง Joint KPI
- ประชุมหน่วยงานร่วมเพื่อพิจารณาแนวทางการ บูรณาการตัวชี้วัด เชื่อมโยงสู่เป้าหมายระดับชาติ
- จัดทำ MOU ความร่วมมือการขับเคลื่อน “การสร้างระบบคุ้มครองและ สวัสดิการผู้สูงอายุ (S1)”

การจัดทำดัชนีคุณภาพชีวิตคนไทยในสังคมคุณภาพ

ผลการจัดทำดัชนีฯ	ปัญหา อุปสรรค	ข้อเสนอแนะ								
(นิยาม) 1. ได้ Concept ของสังคมที่ดี ภายใต้แนวคิด “สังคมคุณภาพ” (Social quality) <table><tr><td>Social Economic Security</td><td>Social Cohesion</td></tr><tr><td>การดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างมั่นคง</td><td>สังคมอยู่ร่วมกันได้ รู้จักแยกแยะ</td></tr><tr><td>Social Inclusion</td><td>Social Empowerment</td></tr><tr><td>คนด้อยโอกาสเข้าถึงการพัฒนาคุณภาพชีวิต</td><td>สังคมเน้นช่องทางให้ใช้และพัฒนาศักยภาพเพื่อเข้าถึงมิติต่างๆของคุณภาพสังคม</td></tr></table>	Social Economic Security	Social Cohesion	การดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างมั่นคง	สังคมอยู่ร่วมกันได้ รู้จักแยกแยะ	Social Inclusion	Social Empowerment	คนด้อยโอกาสเข้าถึงการพัฒนาคุณภาพชีวิต	สังคมเน้นช่องทางให้ใช้และพัฒนาศักยภาพเพื่อเข้าถึงมิติต่างๆของคุณภาพสังคม	1) ความชัดเจนของเป้าหมายในการจัดทำตัวชี้วัด 2) มีข้อจำกัดเรื่องระยะเวลาดำเนินการที่สอดคล้องกับเป้าหมาย 3) ข้อจำกัดด้านข้อมูลสนับสนุนตัวชี้วัด - มีข้อมูลแต่ไม่ถูกนำมาใช้ประโยชน์ - มีข้อมูลแต่ไม่น่าเชื่อถือ - ไม่มีการจัดเก็บข้อมูล/เก็บคนละฐาน 4) ไม่มีบุคลากรที่มีทักษะด้านสถิติ ซึ่งมีความจำเป็นในการวิเคราะห์ แปรผลข้อมูล และใช้สถิติพยากรณ์	➤ พัฒนาดัชนีชี้วัดฯ ต่อเนื่อง เพื่อให้ไปถึงเป้าหมาย ➤ ทิศทางการขับเคลื่อนต่อไป คือ 1. หา Concept ของสังคมที่ดีที่เข้ากับบริบทของสังคมไทย 2. ทบทวนและพัฒนาตัวชี้วัดที่สะท้อนการพัฒนาคนในสังคมคุณภาพ 3. หลอมรวม (ข้อมูลจากกรมต่างๆภายใน พม. และส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง) เพื่อใช้ประโยชน์ร่วมกัน 4. สร้างเกณฑ์วัดคุณภาพชีวิตคนไทยในสังคมคุณภาพ
Social Economic Security	Social Cohesion									
การดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างมั่นคง	สังคมอยู่ร่วมกันได้ รู้จักแยกแยะ									
Social Inclusion	Social Empowerment									
คนด้อยโอกาสเข้าถึงการพัฒนาคุณภาพชีวิต	สังคมเน้นช่องทางให้ใช้และพัฒนาศักยภาพเพื่อเข้าถึงมิติต่างๆของคุณภาพสังคม									
2. ได้ตัวชี้วัดคุณภาพชีวิตคนไทยในสังคมคุณภาพ (ที่ต้องนำไปพัฒนาต่อเนื่อง โดยการมีส่วนร่วมของส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง)										
3. ได้รายงานคุณภาพชีวิตคนไทย ภายใต้แนวคิดสังคมคุณภาพ 4 ด้าน (แสดงผลในรูปแบบของรายงานสถิติ และแผนที่สถานการณ์)										

การจัดตั้งสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์อำเภอ(พมอ.)

- **ผลการดำเนินงาน** ๑. กระทรวงฯ ได้เสนอการจัดตั้งพมอ.ไปที่คณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ
๒. คณะอนุกรรมการพัฒนาระบบราชการเกี่ยวกับการทบทวนและปรับปรุงโครงสร้างส่วนราชการด้านสังคมได้มีมติในการประชุมเมื่อวันที่ ๑๖ สิงหาคม ๒๕๖๒ ไม่เห็นควรสนับสนุน โดยให้มีสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดสาขาเป็นหน่วยงานที่ไม่มีฐานะเทียบเท่ากองแทนโดยจัดตั้งตามความจำเป็นและให้ยุบเลิกเมื่อหมดความจำเป็นหรือมีการถ่ายโอนงานให้ท้องถิ่นแล้ว
- **ปัญหาอุปสรรค** การจัดตั้ง พมอ.ถือเป็นการจัดตั้งหน่วยงานใหม่ในอนาคตอาจมีฐานะเป็นกองจึงเป็นเรื่องยากที่จะดำเนินการให้สำเร็จเพราะนโยบายของรัฐจำกัดการจัดตั้งส่วนราชการขึ้นมาใหม่
- **ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย** เห็นสมควรผลักดันการจัดตั้งพมจ.สาขาโดยยืนยันตามความเห็นของคณะอนุฯพร. โดยแก้ไขกฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการของสปพม.ให้รัฐมนตรีมีอำนาจออกประกาศกระทรวงจัดตั้งสนง.พมจ.สาขาเช่นเดียวกับสำนักงานที่ดินจังหวัดสาขา ซึ่งการบริหารคน เงิน และวัสดุ ยังอยู่ที่พมจ. แต่การดำเนินงานตามภารกิจและพื้นที่เป้าหมายอยู่ที่พมจ.สาขา และสมควรยืนยันจัดตั้งพมจ.สาขาใน ๔๔ อำเภอเช่นเดียวกับข้อเสนอจัดตั้งพมอ.แต่อาจมีขอบเขตการดำเนินงานมากกว่า ๑ อำเภอได้
- **แผนการขับเคลื่อนต่อไป** แก้ไขกฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการสปพม.เสนอ กพร.และคณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบก่อนดำเนินการประกาศจัดตั้งและจัดทำแผนงานรองรับต่อไป

การดำเนินงานศูนย์ข้อมูลที่อยู่อาศัยแห่งชาติ

ณ เดือนสิงหาคม 2562

ผลการดำเนินงาน

เปิดศูนย์ข้อมูลที่อยู่อาศัยแห่งชาติ
เมื่อวันที่ 19 ธ.ค. 61 โดยมี
พลเอก อนันตพร กาญจนรัตน์
รมว.กระทรวง พม. เป็นประธาน

กคช. พัฒนาเว็บไซต์

<http://nhic.m-society.go.th>

โดยรวบรวมข้อมูลที่อยู่อาศัยจากหน่วยงาน
ที่เกี่ยวข้องแบ่งเป็น 11 หมวดหมู่ รวม 99 เรื่อง

จำนวนการเข้าชม **6,755** Pageviews

ณ เดือนสิงหาคม 2562

เป้าหมายปี 2562 ประสานงานเครือข่าย
บูรณาการและรวบรวมข้อมูลฯ ส่งศูนย์เทคโนโลยี
สารสนเทศฯ (ศทส.) กระทรวง พม. เพื่อนำเข้า
ข้อมูลภายใน 30 ก.ย. 2562 เมื่อเทียบกับเป้าหมาย
สามารถดำเนินการได้ตามเป้าหมายที่กำหนด

กคช.หารือแนวทางการพัฒนาระบบ
และขยายโครงข่าย

ประชุมคณะทำงานขับเคลื่อนศูนย์ข้อมูลที่อยู่อาศัย
ครั้งที่ 1/2562 เมื่อวันที่ 7 พ.ค. 2562 โดยมี
นายปรเมธี วิมลศิริ ปลัดกระทรวง พม. เป็นประธานฯ

มติที่ประชุม

- มอบให้หน่วยงานต่าง ๆ จัดส่งข้อมูลด้านที่อยู่อาศัย
เพิ่มเติมในรายการข้อมูลของศูนย์ข้อมูลที่อยู่อาศัยฯ
- ให้สำรวจความต้องการข้อมูลของแต่ละหน่วยงาน เพื่อ
กำหนดโจทย์ในการวิเคราะห์ข้อมูล
- ให้เตรียมข้อมูลกรณีศึกษาต่างประเทศด้าน Housing
Data Standard ของประเทศอังกฤษ

ประชุมหารือร่วมกับศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศฯ
(ศทส.) กระทรวง พม.
เมื่อวันที่ 19 ก.ค. 2562 ณ ห้องประชุมใหญ่
ชั้น 7 อาคาร ซี.พี.ทาวเวอร์ 3 พญาไท

โดย ศทส.พม. ชี้แจงว่า มีฐานข้อมูลในระบบแลกเปลี่ยน
ข้อมูลกลางการจัดสวัสดิการของกระทรวง พม. (MSO
Linkage Center) กคช. อยู่ระหว่างขอข้อมูลย้อนหลัง 3
ปี เพื่อนำข้อมูลดังกล่าวไปใช้ในการศึกษาวิเคราะห์ใน
ภาพรวมเชิงนโยบาย และดำเนินการทดสอบการ
วิเคราะห์ข้อมูลในรูปแบบ Big Data ต่อไป

ปัญหา/อุปสรรค

เนื่องจากการใช้ข้อมูลในระบบ Big
Data มาจากหลายแหล่ง ซึ่งทำให้ต้อง
ใช้ข้อมูลจากหน่วยงานหลายสังกัด
กระทรวง ส่งผลให้มีอุปสรรคในด้าน
การสนับสนุนงบประมาณ เพื่อปรับปรุง
ระบบ และการสนับสนุนในด้านบุคลากร
และเทคโนโลยี ซึ่งแต่ละหน่วยงานต่างก็
มีความต้องการเพื่อเตรียมความพร้อม
เข้าสู่ระบบ Big Data

ขาดบุคลากรที่เชี่ยวชาญด้านการ
วิเคราะห์ข้อมูลขนาดใหญ่ เช่น
นักวิเคราะห์ ประมวลผลและแสดงผล
ข้อมูล ได้แก่ Data Scientist, Data
Analyst, Data Visualizer เป็นต้น

ข้อเสนอแนะ

1

หน่วยงานภายใน พม. ร่วมกำหนดโจทย์
ปัญหาที่ชัดเจนและเป็นไปได้ในกรอบเวลา/
งบประมาณ ก่อนตั้งโครงการพัฒนาและ
ทดสอบโมเดลนำร่องที่เหมาะสม

2

การให้ความช่วยเหลือผู้มีรายได้น้อยให้
สามารถเข้าถึงแหล่งเงินกู้ในการมีที่อยู่อาศัย
โดยนำข้อมูลการชำระเงินหรือข้อมูลการ
ใช้จ่ายใช้สอยในชีวิตประจำวันที่ใช้ชำระเงินด้วย
digital payment มาวิเคราะห์ร่วมกับข้อมูล
อื่นๆ เพื่อประเมินความเสี่ยงในการปล่อยกู้
(credit scoring) ทำให้ผู้มีรายได้น้อยที่ไม่มี
ประวัติทางการเงิน สามารถเข้าถึงแหล่งเงินกู้
ได้ ควรมีการบูรณาการกับหน่วยงานที่
เกี่ยวข้องเพื่อให้สามารถใช้ข้อมูลร่วมกันได้

3

ควรบูรณาการกับหน่วยงานที่มีการสำรวจ
ข้อมูล โดยเพิ่มการจัดเก็บข้อมูลในประเด็น
ความต้องการที่อยู่อาศัยของผู้มีรายได้น้อย

ผลการดำเนินงาน

- จังหวัดคัดเลือกพื้นที่ดำเนินการ 1 พื้นที่
- ช่วยเหลือพัฒนาศักยภาพกลุ่มเป้าหมายผ่านโครงการ/การให้บริการและสวัสดิการต่างๆ ของหน่วยงาน พม. ในจังหวัด
- ทำงานร่วมกับ อบท. รพสต. เครือข่ายและอาสาสมัครในพื้นที่
- พัฒนากลุ่มเป้าหมายมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ครอบครัวอบอุ่น ชุมชนเข้มแข็ง พึ่งพาตนเองได้

ปัญหา - อุปสรรค

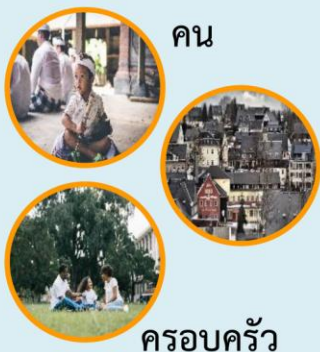
- แนวทางการดำเนินงานยังไม่ชัดเจน
- การสื่อสารทำความเข้าใจการนำนโยบายสู่การปฏิบัติ
- การบูรณาการหน่วยงานทั้งภายใน พม. และหน่วยงานภายนอกที่เกี่ยวข้อง
- ข้อมูลสถานการณ์ทางสังคม/กลุ่มเป้าหมายไม่เพียงพอ
- ระยะเวลาในการดำเนินโครงการ
- ความเข้าใจและความพร้อมของพื้นที่ดำเนินการ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

- กำหนดนโยบายให้มีความต่อเนื่อง ชัดเจน มีทิศทางและเป้าหมายร่วมกัน
- บูรณาการการดำเนินงานทั้งในส่วนกลางและภูมิภาคด้านแผนงาน/โครงการ/กิจกรรม/บุคลากร/งบประมาณและทรัพยากร
- ประชาสัมพันธ์ สร้างความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับ Social Smart City
- ประสานความร่วมมือในการทำงานทุกภาคส่วนและภาคีเครือข่าย

แผนการขับเคลื่อนระยะต่อไป

ฐานคิดการพัฒนา

กลไก

เป้าหมาย

โครงการสำคัญ (Flagship Project) ปี พ.ศ. 2562

Social Smart City

การดำเนินงาน Social Smart City

ภายใน พม.

- กำหนดนโยบายที่ต่อเนื่อง ชัดเจน มีทิศทาง และเป้าหมายร่วมกัน
- บูรณาการการดำเนินงานทั้งในส่วนกลาง และส่วนภูมิภาค ทั้งด้านแผนงาน โครงการ กิจกรรม บุคลากร งบประมาณ และทรัพยากร
- แสวงหาความร่วมมือจากภายนอก
- สร้างความรู้ความเข้าใจ เรื่อง SSC กับ พื้นที่ (ตำบล ชุมชน)

หน่วยงานด้านสังคมอื่นๆ

- บูรณาการ/ประสานความร่วมมือกับหน่วยงาน ภาครัฐที่มีภารกิจเกี่ยวข้องในจังหวัด อาทิ
 - แรงงาน : การฝึกอาชีพ การจ้างงาน
 - วัฒนธรรม : ศิลปะวัฒนธรรม ภูมิปัญญา
 - มหาดไทย : อปท. ความปลอดภัย ยาเสพติด
 - การท่องเที่ยว : การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์
 - ทรัพยากรธรรมชาติ : ขยะ น้ำ ดิน
 - สาธารณสุข : สุขภาพอนามัย กาย - จิต
- ผ่านกลไกคณะกรรมการ/คณะทำงาน/คณะอนุ ต่างๆ ระดับจังหวัด
- ผ่านกิจกรรม CSR

คนทุกกลุ่ม ได้รับสิทธิและสวัสดิการอย่างทั่วถึง

- ได้รับการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่เหมาะสมตามความ จำเป็นทั้งด้าน อาชีพ รายได้ การศึกษา สุขภาพ ที่อยู่อาศัย และสังคม สามารถพึ่งพา ตนเองได้
- มีความตระหนัก ห่วงใยชุมชนของตนเอง
- เข้าไปมีส่วนร่วมในการพัฒนาและดูแลชุมชน

ครอบครัวอบอุ่น เข้มแข็ง สามารถดูแลสมาชิกในครอบครัวได้

สมาชิกในครอบครัวมีคุณภาพชีวิตที่ดีทั้งกายและใจ เพื่อให้ครอบครัวเป็น รากฐานสำคัญในการพัฒนาชุมชน และลดปัญหาสังคม

ชุมชน มีขีดความสามารถในการจัดการปัญหาของชุมชนได้ ภายใต้ความร่วมมือและ การมีส่วนร่วมของคนในชุมชนทุกภาคส่วน

- ชุมชนสามารถดึง/แสวงหาองค์กรภายนอกเข้ามาเสริมสร้างความเข้มแข็ง/ศักยภาพของชุมชนได้
- นำกลไก/ทุนในชุมชนเข้ามาใช้เข้ามามีส่วนร่วมในการทำงาน/พัฒนา/แก้ปัญหาใน ชุมชน เช่น จิตอาสา กองทุนต่างๆ เป็นต้น ผู้นำชุมชนให้ความสำคัญและสามารถระดม คนและทรัพยากรต่างๆ มาเพื่อใช้ในการบริหาร พัฒนา จัดสวัสดิการ ทำกิจกรรม และ ดูแลคนในชุมชน เพื่อพัฒนาชุมชนให้ดีขึ้นและพึ่งพาตนเองได้

เอกสารประกอบการหารือเกี่ยวกับการขับเคลื่อนงาน
กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

- สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด

กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับภารกิจของสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด

จำนวน	กฎหมาย
1	พระราชบัญญัติการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม พ.ศ. 2522 (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553
2	พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546
3	พระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ. 2550 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2560
4	พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็กที่เกิดโดยอาศัยเทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์ พ.ศ. 2558
5	พระราชบัญญัติการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น พ.ศ. 2559
6	พระราชบัญญัติหอพัก พ.ศ. 2558
7	พระราชบัญญัติค่านำหน้านามหญิง พ.ศ. 2551
8	พระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาและคุ้มครองสถาบันครอบครัว พ.ศ. 2562
9	พระราชบัญญัติความเท่าเทียมระหว่างเพศ พ.ศ. 2558
10	พระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2556
12	พระราชบัญญัติผู้สูงอายุ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2560
13	พระราชบัญญัติส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม พ.ศ. 2546 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2550
14	พระราชบัญญัติการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง พ.ศ. 2557
15	พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี พ.ศ. 2539
16	พระราชบัญญัติควบคุมการขอทาน พ.ศ. 2559
17	พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2560

ปัญหาและอุปสรรคในการขับเคลื่อนงานตามอำนาจหน้าที่ของสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด

อำนาจหน้าที่ของสำนักงาน พมจ. ตามกฎกระทรวง แบ่งส่วนราชการสำนักงานปลัดกระทรวง การพัฒนาสังคมฯ พ.ศ. 2559	ปัญหาและอุปสรรค
1) จัดทำนโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ในระดับจังหวัด รวมทั้งรายงานสถานการณ์ทางสังคมและเสนอแนะแนวทางแก้ไข 2) ประสานและจัดทำแผนงาน โครงการและกิจกรรมด้านการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ในระดับจังหวัดให้เป็นไปตามนโยบายของกระทรวง 3) ส่งเสริมและประสานการดำเนินงาน การจัดกิจกรรมต่างๆ ตามภารกิจและเป้าหมายของหน่วยงานในกระทรวง 4) ส่งเสริม สนับสนุนและประสานการดำเนินงานกับองค์กรเครือข่ายในจังหวัด ทั้งภาครัฐและภาคเอกชน 5) ส่งเสริมและประสานงานการช่วยเหลือผู้ประสบปัญหาทางสังคม รวมทั้งการส่งต่อให้หน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง ทั้งภาครัฐและภาคเอกชนที่มีอำนาจหน้าที่ในการจัดสวัสดิการสังคมตามกฎหมาย 6) กำกับดูแลหน่วยงานในสังกัดกระทรวงให้ดำเนินการตามกฎหมาย นโยบายของกระทรวงและติดตาม	● หน่วยงานส่วนกลางภายใต้ พม. ขาดการบูรณาการประเด็นการขับเคลื่อนงานและการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติร่วมกัน ทำให้เกิดความซ้ำซ้อนในการดำเนินงานและไม่สามารถวางแผนการทำงานด้านสังคมในพื้นที่ได้อย่างเป็นระบบ ส่งผลให้ปริมาณงานของ พมจ. มีจำนวนมากและเป็นอุปสรรคในการทำงานเชิงยุทธศาสตร์ ● การถ่ายแผนงานและนโยบายไปสู่การปฏิบัติจากส่วนกลาง อีกทั้งการกำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จและมาตรฐานการทำงานของ พมจ. ยังคงเน้นในการให้ พมจ. เป็นกลไกการทำงานของ พม. เชิงพื้นที่ในระดับปฏิบัติ ทั้งนี้ บทบาท พมจ. ควรเป็นหน่วยประสานนโยบายสังคมที่บูรณาการจากส่วนกลาง โดยคำนึงถึงแนวโน้มและปัญหาเศรษฐกิจและสังคมในพื้นที่ และร่วมมือกับหน่วยงานในพื้นที่ทั้งภายในและภายนอก ร่วมกันกำหนดนโยบาย/มาตรการเชิงสังคมในระดับพื้นที่ ● การบูรณาการการทำงานร่วมกันใน พม. (One Home) และกับหน่วยงานอื่นในพื้นที่ที่ยังยังขาดรูปแบบการทำงานร่วมกันและไม่สามารถนำไปสู่การแก้ไขปัญหาเชิง Area-based แต่เป็นการทำงานเพียงการรับนโยบายจากส่วนกลางเท่านั้น ● ความไม่ต่อเนื่องของโครงการและงบประมาณจากกรมต่างๆ รูปแบบการดำเนินโครงการที่เป็นการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า รวมถึงความไม่ชัดเจนของนโยบายส่งผลต่อการเตรียมการและการแก้ไขปัญหาสังคมที่ยั่งยืนในพื้นที่

อำนาจหน้าที่ของสำนักงาน พมจ. ตามกฎกระทรวง แบ่งส่วนราชการสำนักงานปลัดกระทรวง การพัฒนาสังคมฯ พ.ศ. 2559	ปัญหาและอุปสรรค
ประเมินผลแผนการปฏิบัติราชการของกระทรวงใน ความรับผิดชอบของส่วนราชการและหน่วยงานสังกัด กระทรวงในระดับจังหวัด 7) เป็นศูนย์ข้อมูลด้านการพัฒนาสังคมและความมั่นคง ของมนุษย์ในระดับจังหวัด 8) เผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ และรณรงค์ให้มีการดำเนิน กิจกรรมเกี่ยวกับการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ รวมทั้งความก้าวหน้าทางวิชาการและผลการ ปฏิบัติงานของกระทรวง 9) รับเรื่องราวร้องทุกข์และแก้ไขปัญหาสังคมในระดับจังหวัด 10) ปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของ หน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับมอบหมาย	● เนื่องจากการทำงานส่วนใหญ่ของ พมจ. เน้นไปทำงานในระดับปฏิบัติ จึงส่งผลให้จำนวนบุคลากรไม่เพียงพอต่อปริมาณงาน ขณะที่ส่วนราชการระดับกรมมีการจ้างบุคลากรระยะสั้นและเป็นรายโครงการให้ปฏิบัติงานใน พมจ. ส่งผลให้ พมจ. ไม่สามารถบริหารบุคลากรที่เป็นลูกจ้างได้อย่างอิสระและกระจายภาระงานได้อย่างเหมาะสม ● บุคลากรยังขาดทักษะการทำงานและทักษะการคิดวิเคราะห์ในระดับมหภาค จึงเป็นอุปสรรคในการทำงานของ พมจ. ในบทบาทเป็นผู้ประสานนโยบายและผู้กำหนดนโยบายด้านสังคมระดับพื้นที่

รูปแบบการขับเคลื่อนงานของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

